

TEÜREK SÖZLÜ

2 EYLÜL 1969
FİYATI : 125 Krs.
YIL : 2 - SAYI :

94

TİPİ

ÖRGÜT olarak

DESTEKLIYORUZ

TİP'te namuslu devrimcilerin

aday adayı olması önlendi

Seçimlerde 23 ilden kontenan aday göstererek liste başlarına çöreklenmeyi garantilemiş olan oportünist Aybar kligi, TİP'ten aday olmak isteyen namuslu devrimcilerin adaylığını veto etmekte, böylece nimet olarak kabul ettikleri milletvekilliği ümidini kimseyle paylaşmak istememektedirler.

Son olarak, Yozgat büyük kongre delegesi Şakir Keçeli'nin adaylığı veto edilmiş bulunla da kalmıyarak Parti'den ihraç edil-

miştir. Hatırlanacağı gibi Şakir Keçeli son iki kongrede proleter sosyalizmin sesini duyuran az sayıdaki delegelerden biriydi. Keçeli, Aybar kliginin bu tutumuna karşı mahkemeye müracaat etmiştir. Diğer yandan sosyalist savcı Şiar Yalçın'ın ön seçimlere girmek için yaptığı müracaatta gerekçe gösterilmeden reddedilmiştir. Yıllar yılı iktidarcı kasaba kasaba sürülen Şiar Yalçın, bu defa da TİP'in oportünist yöneticilerince sürülmüştür.

Sivas kongresinin 50 yılı

Milli Kurtuluş savaşımızın önemli kararlarının alındığı Sivas Kongresinden bu yana elli yıl geçmiştir. Bu geçen yıllık sürede Türkiye tekrar Kurtuluş savaşımızın başındaki noktaya gelmiştir. Bağımsızlığını yitirmiş bir ülkenin gençliği olarak çeşitli yerlerden bu durumu kmayan mektuplar, bildiriler gelmektedir. Bildirilerden bir tanesinde Sivas devrimi yüksek öğrenim derneğinden gelmiştir. Bildirinin bazı bölümlerini okularımıza sunuyoruz.

Yiğit Sivas Halkına!

Bundan tam elli yıl önce bugün, bu şehirde, bizi mahvetmek isteyen Batılı gavur emperyalistleri topraklarımızdan kovmak için karar almıştı. Böylece başlayan milli kurtuluş savaşımız sonunda, düşman emperyalistler mert Türkiye halkının tekmesini yiyerek defoldular.

Fakat!

Tarihte ilk defa bileğinin hakkıyla bağımsızlığını kazanan Türkiye halkının, kurtulmuşta elli yıl sonraki durumu yürekler acısındır. Batılı gavur emperyalistlerin ağababası olan alçak Amerika, Türkiye halkının bütün can damarlarını sıkışmış, bağımsızlığını yok etmiş, varlığını tehlikeye düşürmüştür. Bu cenabet dev, ülkemizin her yerine el atmış petrolümüzü, madenlerimizi, ormanlarımızı, akarsularımızı kendi çıkarına çalıştırmaya başlamıştır.

Bununla da kalmayarak, ülkemizin en büyük şehirlerinde aske-

ri üsler kurmakta, buralara Türk subay ve askerlerini sokmamakta fakat kendisi bütün askeri hareketimizi takip edebilmektedir. Üstelik bu askeri üslerin asıl görevinin bir gün mutlaka uyanacak olan Türkiye halkının, kendilerini tepelemesini önleyecek, yani açıkça Türk halkının kurtuluş savaşını yokedecek birer karakol olduğunu bilmeyen kalmadı.

(Durum böyle kötü. Binlerce şehit ve gazi bizi ayıplamakta onların kanları pahasına bize emanet ettikleri bağımsızlığımız bugün artık yok. Bu durumda bu günleri bayram olarak kutlamak yalandır. Bu günler bizim yas bayramlarımız oluyor gayri.)

Yiğit Sivas halkı!

Amerikanın çanağını yalamayan herkes Amerikayla bu güzel ülkeyi talan etmekte ortak olmayan herkes, vatansever işçiler, yiğit köylüler, namuslu memurlar, millici işveren, ve de Amerikaya karşı dişe diş bir kavgayı yıllardır sürdüren civanmert devrimci üniversiteler, hep aynı davanın, bağımsızlık davasının yılmaz neferleridir. (Dostu düşmanı tanımak zamanı geldi. Bıçak kemiktedir. Bundan böyle, el ele, omuz omuza, tam bağımsız Türkiye için ileril...)

Kahrolsun Türkiye halkının savaşını inkâr edenler.

aKahrolsun Türkiye halkının savaşını inkâr şedenler.

Yaşasın tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye..

Nürnberg Türk Toplumcular

Ocağı kuruldu

Almanya'da çalışan işçilerimiz ve orada okuyan gençler birleşerek Türk Toplumcular Ocağı Nürnberg'i kurmuşlardır. Yayınladıkları bildiride:

«Olayları anlamak, derinine inc bilmek için mutlaka bilmemiz gereken bazı temel konular vardır. Meselâ:

Toprak reformu ne demektir? Grevin Gerçek amacı nedir? Öğreneller ülkemizde neler istemektedirler?

Anayasal hak ne demektir? Gerçek bağımsızlık ne demektir?

Gerçek demokrasi ne demektir? Emperyalizm nedir? Kapitalizm nedir? Sosyalizm nedir?

Bizler hayatlarını kazanmak için emeklerini kiralamak zorunda olan işçiler olduğumuza göre, bizlerin gerçek dostları kimlerdir?

Ülkemiz yabancı sermaye ile kalmabilir mi?

Montaj Sanayii ne demektir? Ve daha birçok soru...» demekte bu sorulara çözüm aranacağı bildirilmektedir. Bildiri «Yaşasın tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye! diye son bulmaktadır.

başyazı

IKINCI Dünya Savaşından bu yana Türkiye'de uygulanan Filipin tipi parlamenter demokrasinin periyodik seçim kampanyalarından birinin içindeyiz. Bundan önce olduğu gibi, bu kez seçimlere katılan partilerden her biri, eğilimleri ne olursa olsun bir temel ilkede görüş birliği durumundadırlar: Filipin tipi demokrasinin oyun kurallarına sadık kalmak; bu siyasi düzen sınırlarını aşmayacaklarına dair önceden teminat vermiş bulunmak. Ecevit'in «düzen değişikliği» nin de, Aybar'ın «Türkiye sosyalizmi» nin de bu sınırlar içinde, Filipin tipi demokrasi şartlarında gerçekleştirilmesi sözkonusudur.

Türkiye'de çeyrek yüzyıllık bir tarihi olan Filipin tipi demokrasinin sicili ortadadır. Yapılan şu kadar seçimi, her seferinde, toplumdaki karşı-devrimci sınıfların ve emperyalizmin desteğini sağlayabilmiş olan en sağdaki parti kazanmıştır. Yalnız bu gerçekten bile, bizde uygulandığı şekliyle, sola kapalı ama sağa alabildiğine açık burjuva parlamentarizminin gerici akımların gelişip güçlenmelerine elverişli bir ortam teşkil ettiği sonucunu çıkarmak mümkündür. Bundan çıkarılacak bir başka sonuç da, gerici akımlara elverişli bir siyasi ortamın, yani bugünkü Türkiye düzeninin savunuculuğuyla gerçek devrimciliğin bağdaşamayacağı sonucudur. Hiç şüphe yok ki, Filipin tipi demokrasinin yerini, toplumdaki bütün sınıf ve zümrelerin kendi öz örgütlerini engelsiz kurabildikleri ve toplumsal gelişmeyi gerçek güçleriyle orantılı biçimde etkileyebildikleri özgürlük düzeninin alması uğruna mücadelenin, gerçek demokrasi uğruna mücadelenin başlıca devrimcilik görevi olduğunu kavrayamayan ve bu mücadeleye katkıda bulunmayan politikacının ağzından çıkan «reform», gibi, «sosyalizm», gibi sözcükleri ciddiye almanın imkânı yoktur. Böyleleri, kendilerine ve temsil etme iddiasında buldukları akıma taktıkları sıfatlar ne olursa olsun, Filipin demokrasisi oyununun aktörlerinden başka bir şey değildirler. Bu politikacılar işin aslında dolaylı yoldan da olsa, kurulu sömürü düzeninin savunucusu statü-koculardır.

Türkiye seçmeninin tercihine sunulan yarım düzineyi aşkın partiler arasında, hiç değilse bu bakımdan, yani komprador kapitalizminin siyasi üst-yapısı olan Filipin tipi demokrasi kaderlerini bağlama bakımından önemli bir fark yoktur.

Bu böyledir ama, bu gerçekten hareket ederek, politika yelpazesinde yer alan sekiz parti arasında hiç bir fark gözetmemek devrimci açıdan yanlış bir davranış olur. Emperyalizm-işbirlikçi sermaye-feodal mütegalibe üçlü ortaklığının politika alanında baş temsilcisi olan bir AP ile oportünist yönetiminin bütün baltalamalarına rağmen gene de birçok gerçek sosyalistin bağrında barınabildiği yelpazenin sol kanadındaki bir TİP'i aynı sepete koymak, toplumun resmini en ince ayrıntı larını ve en hafif renk tonlarını belirterek çizmekle yükümlü bulunan bir devrimcinin düşmemesi gereken bir hatadır.

BİZ hiç bir zaman TİP'in başında şu anda çöreklenmiş bulunan Aybar kligini, ya da onunla suç ortaklığı ve kader birliği durumunda bulunan sahte Aren muhalefetini TİP gövdesiyle özdeş saymadık ve oportünistlerin bu partide er geç etkisiz duruma getirilerek parti yönetiminin partinin asıl sahipleri olan gerçek sosyalistlerin eline geçeceği ve böylelikle TİP'in adına lâyık bir sosyalist örgüt olma yolunda ilerlemeler kaydedeceği umudunu yitirmedikimizi açıkça belirttik. Bu tutumumuz, TİP'i öteki partilerden ayırdığımızı ve bu siyasi örgüte sosyalist tabanın ağırlığını koymasıyla, gerçekten sosyalist bir niteliğe kavuşmak şansını tanıdığımızı gösterir. Bu günlerde TİP içindeki sosyalistlerin oportünist yönetime karşı vermekte oldukları mücadele, bu örgüte karşı özel tutumumuzun ne kadar haklı olduğunun bir kanıtı sayılmalıdır. TİP içindeki sosyalist mücadele, parti tüzüğü'nün uygulanması ve parti içi demokrasinin gerçekleştirilmesi gibi, örgüt tabanının gerçek özelemlerini temsil eden bir kongrenin partinin başına sosyalist bir yönetim geçirmesi gibi gerçekleşmesi pekâlâ mümkün olan gerçekçi bir amaç uğruna verilmektedir. Bu amaca varılması, bu partinin sosyalist örgüt niteliği kazanması yolunda önemli bir adım olacaktır. Ama mücadele burada bitmiyor. Bu

TİP'i örgüt olarak destekliyoruz

Mihri Belli

adımı anti-demokratik 141. ve 142. maddelerin kaldırılması, partiler kanununun, seçim kanununun anti-demokratik hükümlerinin değiştirilmesini vb. mümkün kılacak olan siyasi ortamın yaratılması yolunda yoğun bir kollektif çalışmanın izlenmesi gerekecektir. Ancak bu demokratik adımlar atıldıktan sonradır ki, Türkiye'de gerçek bir özgürlük ortamı yaratılmış olmasından söz edilebilecek ve bu ülkenin proletaryası, nitelik değiştirmiş bir TİP çatısı altında kendi öz sosyalist siyasi örgütüne kavuşmuş olacaktır. Ve bu, yalnız Türkiye proletaryası için değil, aynı biçimde gerçek örgütlenme ve politika alanında kendisi için de temsil olunma olanaklarına henüz sahip bulunmayan Türkiye'nin şehir ve köy küçük-burjuvazinin milli kolu için de sözkonusudur. Onların da ayrı ayrı siyasi örgütlerini kurlmaları meselesi çözülmüş değildir. Çünkü Filipin tipi demokrasi şartları içinde tıpkı proletarya gibi küçük-burjuva da, milli burjuva da kendi öz siyasi örgütünü tam özgürlükle kurma ve politika alanında gerçek gücüyle orantılı olarak etkide bulunma olanağından mahrumdur.

ANCAK Filipin tipi parlamenterizm tarihe karıştıktan ve Türkiye'de gerçek bir demokratik özgürlük ortamı gerçekleştirildikten sonradır ki; ancak Türkiye proleterleri de, şehir ve köy küçük-burjuvası da, milli burjuvası da milli güçler olarak toplumsal gelişmemizi ulusal yönde etkileyebildikleri mutlu güne varıldıktan sonradır ki, bu ülkede yalan söylemeden demokrasi olduğundan söz edilebilecektir.

Belli şartların yerine gelmesi ile devrimci bir niteliğe kavuşması sözkonusu olan TİP'e karşı, devrimci olarak, elbette ki kayıtsız kalamayız. TİP örgütüne karşı yakın ilgimiz, bu örgütün sosyalist tabanının önemini gözönünde tutarak destekleme şeklinde tezahür etmelidir. Aynı şeyi öteki partilerden hiç biri için söyleyemeyiz. CHP'nin saflarında bulunan ve «bu düzen değişmelidir», sloganını ciddiye alarak partilerinin dönüşümcü bir radikal küçük-burjuva partisi payesine yükseldiğini görmek isteyen ilerici unsurlara karşı dıştan hayırhah bir tutum takınmamız tabii bir şeydir. Ama TİP tabanındaki sosyalistlere karşı tutumumuz dıştan hayırhahlıktan çok öte bir tutumdur. Türkiye'nin sosyalistleri TİP içinde olsunlar dışında olsunlar iç içedirler ve devrimci mücadele omuz omuza durmak yükümlülüğündedirler.

Ama öte yandan TİP yönetici kliğinin bu sosyalist dayanışmayı baltalamak, sosyalist safları bölmek için elinden geleni yaptığı da bir gerçektir. Aybar kliği, kendi deyimi ile, «tepeden inmecilik», zihniyeti ile hareket ederek parti tabanının iradesini çiğnediği ve buruva partilerinin bir buluşu olan anti-demokratik kontenjan müessesesinden medet umduğu, bundan son katresine kadar yararlandığı bilinmektedir. Aybar kliği 23 kontenjan adayını, aday listeleri başına geçireceğini ilân etmiştir. Kontenjan müessesesinin taşıdığı gerçek anlam parti örgütüne güvensizlik ve tüm organların aşağıdan yukarı seçimle kurulmasını emreden sosyalist örgütlenme ilkelerine meydan okumadır. Aybarcıların kontenjandan mümkün olan azami ölçüde yararlanmaya kalkmaları, bu oportünist klığın parti örgütünde itibarını ne ölçüde yitirmiş olduğunu, tabandan ne ölçüde kopmuş olduğunu gösterir. Üstelik kontenjandan bu ölçüde yararlanılması gerici partilerin ekmeğine yağ süren ve sosyalist olayların oranını düşüren sonuçlar verecektir. Belli bir ilde o bölge sosyalistlerinin güven ve sevgisini kazanmış kimseler yerine aday listesi başına güvene lâyık olmayan bir Aybarcının konması, TİP'e verilecek olan sosyalist oyların sayısını olumsuz şekilde etkileyeceğini söylemek kehanet değildir. Örneğin bir Malatya ilinde, bir Kars ilinde ya da Yozgat'ta il parti örgütünün seçtiği adayların itilmesi ve yerlerine Aybarcı oportünistlerin aday gösterilmesi, sosyalist oyların yarı yarıya, hatta daha da azalması sonucunu vereceği tahmin edilmektedir.

TİP örgütünün herşeye rağmen devrimci açıdan öteki partilerle bir tutulmaması ve desteklenmesi gerektiğini söyledik. Peki gelecekte gerçekleşmesi sözkonusu olan bir umuda bağlanarak öteki partilerle aynı sepete koymasak da, parti tabanını temsil etmeyen, o tabanın güven ve desteğini kazanmamış bazı oportünist politikacıları milletvekili seçmek ve böyle-

lerine emekçilerin davasına aykırı olan oportünist görüşlerini yaymak için maddi ve manevi olanaklar sağlamak doğru bir davranış sayılabilir mi?

Bu soruyu cevaplandırırken oportünistlerin düştüğü hataya düşmemeliyiz. Onlar gibi milletvekilliğini, meclis grubunun bir sosyalist parti örgütü içindeki nisbi önemini abartmamalıyız.

SEÇİM zamanı emekçi halka, özellikle köy emekçilerine gitme zamanıdır. Onlara Millî Demokratik Devrim davamızı anlatma, onları bilinçlendirme, örgütlendirme, emekçi ile ömür boyu sürecek olan sıkı bağlar kurma zamanıdır. Emekçiden öğrenme, onunla temasımızda kendi sosyalist bilincimizi bileme zamanıdır. Bir devrimci için asıl önemli olan budur. Bu arada bir oportünist politikacı milletvekili seçilmiş ya da seçilmemiş, gidip Meclisteki sandalyasını ısıtma olanağına kavuşmuş ya da kavuşmamış pek önemli değildir. Son seçimlerde TİP, Malatya'dan 21 bin oy aldı. Bu, bir başarıydı. Bu başarıyı sağlayan, köy köy dolaşarak köylüye emekçilerin davasını anlatan proleter devrimcileri idiler. Aday listesi başına geçme olanağı sağlamış politikacı idiler. Aday listesi başına geçmeli çıkan? Proleter devrimcileri mi? Yoksa oportünist politikacılar mı? Hiç şüphe yok ki birincileri. Ve adayın milletvekili seçilip seçilmemesi bu sonucu değiştirmez. Bütün Türkiye yüzeyinde, ufak tefek farklarla, durum aynıdır.

TİP'i örgüt olarak desteklemekle gerçek sosyalistler hiç bir şey kaybetmeyecekler, tersine TİP'in gerçek bir sosyalist örgüt niteliğine kavuşması yolunda mücadele etmekte olan TİP tabanındaki sosyalist kardeşlerinin işini kolaylaştıracaklardır. Onlar böylelikle bu mücadeleye katkıda bulunacaklar ve çok şey kazanacaklardır. Bugünün Türkiye ortamında sosyalist, başarıyı Meclise soktuğu milletvekili sayısıyla ölçmez. Kaybedecek olanlar, milletvekilliği payesine ulaşsalar da, oportünist politikacılar olacaktır.

Ancak, kontenjan yoluyla aday listesi başına getirilen Aybarcı politikacının olumsuz kişiliği, TİP'e verilecek olan oyları önemli ölçüde azaltacağı ve dolayısıyla gerici partilerin oy oranını yükselteceği kesin olduğu durumlarda, şartlar da elverişli olduğu takdirde, sosyalist oyların toplamını artırmak amacıyla bazı illerde bağımsız sosyalist adaylar gösterilebilir ve gösterilmelidir. Bunu yaparken de amacımız emekçi halkın umudunu Filipin tipi demokrasi şartlarında sağlanacak kazançlara bağlamak gibi bir tutum olmamalıdır.

EVET, er geç sosyalist bir kimliğe kavuşacağı umuduyla örgüt olarak TİP'i destekleyeceğiz, ya da şartların gerektirdiği yerlerde sosyalist oyların oranının azalmasını önlemek amacıyla gösterdiğimiz bağımsız sosyalist adaylara oylarımızı vereceğiz, ama bir an için bile hatırdan çıkarmadan ki, emperyalizmin Türkiye egemen çevreleriyle birlikte bize kabul ettirmiş olduğu bu düzen gerçek demokrasi değildir ve biz bu davranışımızla Türkiye'de karşı-devrimin bir aracı görevini yerine getirmiş olan Filipin tipi demokrasiye angaje olmamaktayız; bir an bile hatırdan çıkarmadan ki, Türkiye'de komprador kapitalizminin siyasi üst-yapısı niteliğini taşıyan bu düzeni değiştirmek ve yerine tüm millici sınıf ve zümrelerin gücüyle orantılı biçimde temsil edileceği gerçek demokrasiyi kurmak milli görevimizdir ve biz bu görevi yerine getirmediğimiz sürece Türkiye'de halk için halkın yönetimi bir hayal olarak kalacaktır; bir an bile hatırdan çıkarmadan ki, desteklediğimiz örgüt TİP'i, şu andaki oportünist yönetimi, sahte Aren muhalefeti ile birlikte, değiştirmekle yükümlü bulunduğumuz kurulu sömürü düzenine demokratik bir kisve kazandırma ve yığınları aldatma aracı durumuna düşürme çabasıdadırlar ve TİP gerçek sosyalist örgüt kimliğine kavuşma yolunda ilk adımı atabilmek için oportünistleri bu örgüt içinde etkisiz duruma getirmek şarttır. Ve gene hatırdan çıkarmadan ki, bu ilk adım atıldıktan sonra Türkiye emekçilerini ve toplumumuzdaki öteki milli güçleri kendi öz siyasi örgütlerine kavuşturacak olan gerçek demokratik özgürlük ortamını yaratma yolunda bizi büyük görevler beklemektedir.

Tunceli'de boğazlanan insan haklarıdır

Halkımızın zulme ve haksızlığa karşı mücadelesinin bir sembolü haline gelmiş, halk ozanı Pir Sultan Abdal'ın oyunu engellerle karşılaştı. Emperyalizm ve işbirlikçilerin baskıları, her türlü engellemeleri boşunadır. Kökleri tarihimizin derinliklerine inen, zulme, haksızlığa ve ağalara karşı mücadele yokedilemez. Pir sultan ölüdür.

Elazığ'da olaylar

Doğu ve Güney Anadolu'da bir turneye çıkan Halk Oyuncuları topluluğu Elazığ'da baskılara maruz kaldılar. Elazığ olaylarını Halk Oyuncularının kendi ağızlarından dinleyelim.

«21 Ağustos 1969 perşembe günü Halk Oyuncuları Topluluğu Elazığ'da yeni bir siyasi tertiple karşı karşıya getirildi.

Dört aydan beri yüzelli defadan fazla Ankara ve Anadolu'nun çeşitli il ve ilçelerinde, hiçbir olay, hiçbir baskı ve hiçbir adli kovuşturma olmaksızın, büyük bir başarı ile oynadıkları PİR SULTAN ABDAL adlı oyunlarını 21 ve 22 Ağustos geceleri temsil etmek için şehre gelen topluluk, vali Zekeriya Çelikkbilekli'nin emniyet ve asayiş yönünden sakıncalı olduğu gerekçesiyle oyuna izin vermediğini öğrendi. Gerçekten, valiliğin tepeden bir yasaklaması gibi görünen olay çok yönlü sosyal ve politik bir tertip karakteri arz ediyordu.

Topluluğumuz yöneticileri, bu durum karşısında Elazığ valisi ile görüşmek istemişler, nedeni bilinmeyen bir gerekçe ile vali bu görüşmeden kaçınmış, bunun üzerine İçişleri Bakanlığına ve Valiliğe birer telgrafla durdurma kararının usulsüz olduğunu, sanat eserlerinin böyle sansür edilemeyeceğini ve gerçek huzursuzluğun oyuna izin verilmediği takdirde meydana gelebileceği konusunda dikkati çekmişlerdir.

Seçim öncesi siyaset dolaplarının yurdu-muzda olanca hızı ile döndüğü şu günlerde 13.8.1969 tarihli yazı ile oyunun temsiline izin veren valinin sonradan izni iptal etmesi doğrudan doğruya, seçime katılacak milletvekili adaylarının ve bunlara bağlı çeşitli menfaat gruplarının baskıları ve oy endişelerinden doğmuştur.

Elazığ'da ilk gece ve ertesi geceye ait biletlerin tükenmek üzere olduğu bir sırada, oyunun oynatılacağı Saray sineması sahibine de baskı yapılmış ve anlaşma bozdurulmuştur. Sinema sahibi bu baskı sonunda sinemanın kapısına büyük bir asma kilit takıp Malatya'ya kaçmak zorunda kalmıştır. Düzenleyici, Maden Krom, Kömür işletmesi Elazığ Sendikası mensuplarından gençlere oyun oynatıldığı takdirde, basılacağı, yeni bir Kayseri olayı yaratılacağı tehdidi bir kısım A.P. liler, İlim Yayma Cemiyeti mensupları M.H.P.li komandoları ve İmam Hatip Okulu öğrencileri, tarafından 20 günden beri sık sık tekrarlanmıştır.

Olayın tertipçileri bundan önce de, Türkiye'nin bir çok yerlerinde olduğu gibi bu sefer de Pir Sultan Abdal oyununu bahane ederek, siyasi bir boy gösterme ve kaba kuvvet denemesine girişmişlerdir.

Pir Sultan oyunundan bir sahne

Özellikle, AP'nin şeriatçı ve ümmetçi kanadı tarafından körüklenen ve halka «Pir Sultan alevidir, bu bir alevi oyunudur, gâvurluktur, Allahsızları içimizde yaşatmayalım» biçiminde Alevi vatandaşlara da «Bu komünistliktir. Pir Sultan Abdal bahane edilerek komünistlik yapılıyor, gitmeyin, görmeyin hadise olur» diyerek ortam kızıştırılmıştır.

Tiyatromuz Yöneticileri, oyunun başlama saatından önce düzenleyicilere ve seyirciye, herhangi bir tahrike kapılmamaları için, iki saat süre ile durumu anlatarak yatıştırma çalışmışlardır.

Meydanda birikmiş olan saldırgan grup, oyunu izlemek için gelen seyirci, düzenleyiciler ve bir kısım gençler, polislin devamlı, «dağılım, oyun oynatılmayacak, biletler iade edilecek, oyun vilâyetçe yasaklanmıştır» ihtarına rağmen, yerlerinden kıpırdamayarak sessizce durmuşlardır. Saat 21 sıralarında saldırgan grup, «müslüman Türkiye, komünistlere ölüm, sloganları ve «Allah Allah» nidaları ile sinemaya doğru hareket etmek ve Pir Sultan Abdal oyununa ait afişleri yırtmak istemişler, polis durdurmuştur. Uzun süre karşılıklı yuhalamalarla devam eden olay ümmetçilerin attığı taşlarla iyice kızışmış tam bir meydan ve kardeş kavgasına dönüp kan dökülecekken, emniyetin gerçekten sıkı tedbiri ve çabası ile durdurulmuştur. Gözü dönen saldırganlar buradan TÖS binasına, TİP merkezine ve bir kısım esnafın dükkanlarına giderek tahrip etmişlerdir.

Burada da görüldüğü gibi, olayın tertipçileri yalnızca Pir Sultan Abdal oyununu ve düzenleyicilerini değil, Elazığ ve çevresindeki bütün uyanık, demokratik mücadeleden, Anayasadan yana devrimcileri hedef almışlar ve seçim öncesi bir politik gövde gösterisi yapmışlardır.

Durum budur.

Biz Halk Oyuncuları olarak, Anayasadan, gerçek demokrasi, tam bağımsızlık ve özgürlükten yana olanlarla birlikte her zaman olduğu gibi kültürel alanda mücadelemizi sürdüreceğiz. Düşüncenin ve sanat eserlerinin bu gibi menfaat endişeleri ve politik oyunlarla baskı altında tutulup istismar edilmesine hiç bir zaman göz yummayacağız.

Her zaman belirttiğimiz gibi sıradan bürokratların, idari makamların bu gibi baskılarına pabuç bırakmayacağımızı, hakkımızı meseleye gereken önemi vereceğini umduğumuz hükümet ve en yüksek adli organlar nezdinde arayacağımızı ve görevimizi milli, tam bağımsız, gerçekten demokratik Türkiye için sonuna kadar sürdürmek azim ve cesaretinde olduğumuzu Türk kamuoyuna bir kez daha duyurmayı borç biliriz.

Bu böyle biline.....»

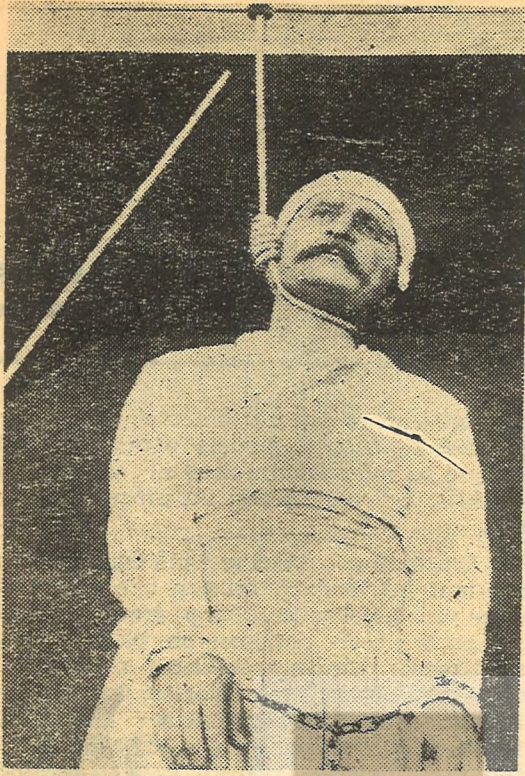
Elazığ olaylarının hemen ardından Tunceli'de oyunun oynatılmaması için tertipler yapıldı. Halk Oyuncuları şehre geldiklerinde (22.8.69) kendilerine oyunun yasaklandığı bildirildi. Bu yasaklama kararının gerekçesi ise gösterilmedi. Hatta yasaklama kararı da yoktu. Hiçbir resmi belgeye dayanmayan bu karar tepkiyle karşılandı.

2/8/1969 günü Tunceli olayları hakkında bir basın toplantısı yapan Halk Oyuncuları kanlı olayları, bütün canlılığıyla basına ilettiler:

«Elazığ'dan sonra Tunceli'de oyunu oynayacağımız sinemanın önüne otobüsümüzle geldik. Otobüsümüzü sinema önünde bıraktık. Bir gazonada istirahat etmeye başladık. Saat 17.30 da sinemayı kilitleyerek bizim sinemaya girmemize ve oyunumuzun provasını engel olmak istedi. Biz o gün yeni bir oyunumuzun provasını yapacaktık.

Organizatör olan Avukat Kemal Burcak, durumu bildirmek üzere İçişleri Bakanıyla

Tunceli olayları

Pir Sultan darağacında.

telefonla görüştü. Bakan «Oyun elbette oynanacaktır. Bu komediye artık son verilsin,» dedi ve daha sonra valiyi arayıp emir vereceğini bildirdi. Bu sırada biz dekorlarımızı indirmeye başlamıştık. Polis üzerimize saldırıp dekorlarımızı parçalamak istedi. Etrafta toplanmış yüzlerce kişi polisleri taş yağmuruna tuttu. Biz halk ile polis arasında kaldık. Şaşkın şaşkın ne yapacağımızı düşünürken, birden aklımıza sinemaya sığınmak geldi. Halk oyunun yasaklanmasına müthiş kızmıştı. Bu kızgınlığın ifadesini attıkları taşlar gösteriyordu.

Sinemaya polisler de sığındılar. Baktık ki silâhlarını çekiyorlar halka ateş edecekler. Onları engelledik. Yatıştırdık. Silâhlarını kıllırlarına koydular. Dışarıda jandarma birlikleri olaya el koydu. Halk bir süre ordu lehinde tezahürat yaptı. Belli ki askeri polisten ayrı görüyordu. Avukat Kemal Burkay ve Tuncer Necmioğlu arkadaşımız yatıştırıcı konuşmalar yaptılar. Arkasından jandarma yarbayı ile birlikte vali ile görüşmeye gittiler. Fakat halk bir türlü arkadaşları bırakmak istemiyordu. Halk düşmanı yöneticilere güvensizliği açtı. Yılların verdiği horlanma, ezilmeğe, ağa ve jandarma baskıları onu bu harekete itiyordu. Yarbay halkın ısrarı karşısında gelmelerine izin verdi. Halkla birlikte karakola giden arkadaşlar Vali ile orada görüşeceklerdi. Emniyette Müdürü, Ali Gültekin ve Kemal Burkay'ı içeriye atın diye emir verdi.

İşte kanlı olaylar böylece başladı. Halk birden galeyana geldi. Merkez karakolunun etrafını sardı. Küçük bir şehirin iki bine yakın insanı orada toplamıştı. Halk aleyhtezahürat yapıyordu. Tutuklananların sahnelerini istiyordu. Buna karşılık Emniyet Müdürü «şayet içinizde göbeğinden işemek isteyen varsa gelsin,» diye halkı tehdit ediyordu. Bu sözler halkın kinini daha da kamçılıyordu.

Halk faşist zorbalara beş dakika mühlet verdi. Mutlaka salınmalarını istiyordu. Mühlet dolmadan içerdekilerin tevkifini öğrenen halk karakolu taşlamaya başladı. Bir yandan «Vali gelsin. Onu görelim,» diye haykırıyorlardı.

Gece karanlığı basmıştı. Halk gitgide büyüyordu. Durmadan çoğalıyordu. Bütün Tunceli halkı bu iğrenç tertibi lanetliyordu. Birden bir pencerede ışıklar söndü. Burası emniyetin bir odasıydı. İçeriden ateş emri verildi.

Tunceli, tunc bilekli insanların yeridir. İlkilerin girmediği aslanlar diyarıdır. İşte böyle bir yerde, meşruluğunu yitirmiş bir siyasi iktidarın A. P. iktidarının vali ve onun emrindeki Emniyet Müdürü vasıtası ile tezgâhladığı bir oyunun sahneye konuluşunu görüyoruz.

Yıllardır açlığın, sefaletin, kısacası gahri insani hayat şartlarına terk edilmiş doğu halkının bir parçası olan ve hele devrimcilik yönü ile iffihar ettiğimiz Tunceli halkı bu sömürü düzenine karşı olan haykırışını evlâtlarının canları ile ödedi.

Halk Oyuncuları (HO) tarafından Pir Sultan Abdal oyunu Ankara'da ve diğer batı vilayetlerinin bazılarında aylarca oynandı. Her hangi bir yasaklama kararı alınmadı. Halktan dâbir tepki gelmedi. Aynı oyun Tuncelide gösterilmek istendi. Fakat kültür düşmanı, halk düşmanı bir vali ve onun emrindeki Emniyet Müdürü gösterilmesini yasakladı.

Şimdilik bir ölü, yedi yaralı ve 80 kişinin tutuklanması ile sonuçlanmış gibi görünen bu olayı baştan ele alalım.

Pir Sultan Abdal 17. yüzyılın başında Anadolu'da yaşamış devrimci, halk şairi, halk kahramanıdır. Daha o zamanlar Osmanlı yönetiminin Anadolu fakir halkı üzerindeki barbara davranışlarını görmüştür. Ezilmeye, sömürülmeye karşı bir devrimcinin meşru hakkı olan direnmeyi yapmıştır. Bu mücadelenin sonunda idam edilmiştir.

Ne hazindir ki, yüz yıllar sonra bugün aynı Osmanlı zihniyeti bu halk kahramanının eserini seyretmek arzusunu duyan Tunceli halkını kurşun yağmuru ile susturma gâfletlerine düşmüştür.

Pir Sultan Abdalın şiirlerinden ve halk içindeki davranışlarından derlenen bu eser Halk Oyuncuları tarafından doğu illelerinde gösterilmek üzere turneye çıkıldı. İlk yasaklama kararı Elazığ'da alındı. Arkasından da Tuncelide gösterilmesi yasaklandı. Böylece bir kere daha anlaşıldı ki, kanunlar doğuda farklı olarak uygulanmaktadır. Bu da Türkiyede demokrasinin sömürü güçlerinin menfaatlerini sağladığı müddetçe demokrasi olduğudur. Oysaki, buna demokrasi denilemez. Halk kandırması, halk köleliği denir.

Tuncelide Pir Sultan Abdal oyununun oynanacağı sinema kiralanır. Afişler asılır. Halk biletleri almak için sinemaya akın eder. A.P. iktidarının yöneticileri tam bu sıralarda, saat 19.30 da polislerini sinema önüne yollar. Asılmış olan afişleri yırtar. Halka küfürler yağdırır. Oyunun gösterilmesini yasaklandığını söyler. Halk bizden herhangi bir tepki olmaz, bırakın oyunu seyredelim der. Oyunun oynanması halinde hiç mi hiç bi-

kimsenin itirazının olamayacağı hususu defalarca tekrarlanır. Fakat nafiye. Bir aydır ille de Tuncelinin başına bela olmak isteyen bir valinin hazırladığı oyunu sahneye konulmasının zamanı gelmiştir. «Halk kurşunlanacaktır.»

Pir Sultan Abdal oyunu değil valinin ve ağa babalarının tezgâhladığı oyunun ilk safhası burada başlar.

Ezilmiş Tunceli halkının kendisine bel bağladığı, avukat Kemal Burkay afişlerin yırtılmasının yersiz olduğunu hatırlatır. Bu sözler onun polisler tarafından 200 metre sürüklenerek karakola kadar getirilmesine kâfi gelir. Devrimci halk eli kolu boş karakolun önüne gelir Türkiye İşçi Partisi milletvekili aday adayı Kemal Burkay'ın serbest bırakılmasını ister. Bu istek polislerin kurşunları ile cevaplandırılır. Netice bir kan deryası, sömürge halkına reva görülen tek taraflı bir savaş sahnesi. Bu kan deryası içinde boylu boyunca uzanan cesetler.

Sonra getirtilen jandarmalar, polisler ve konulan sokağa çıkma yasağı.

Bu kanlı hadise iktidarın oyunudur. Belirtileri hadisenin 15 gün öncesine kadar varır. Hadise iki başlıdır.

Şöyleki:

Bir yönüyle, iki milletvekili çıkaran Tunceli halkı bu seçimde oylarını TIP'e verecekti. Kemal Burkay milletvekili olacaktı. Artık A.P. nin kazanması mümkün değildi. O halde Kemal'i yıpratmak lâzımdı. Onun halkı isyana sürüklediğini halk arasında propaganda mevzuu yapmaktı.

Diğer yönüyle vali siyasi iktidarların orta çağ karanlığına terk ettiği bu bölge insanların dilini beğenmemesi idi. Nitekim 15 gün önce karakola alınan ve dayak yemekten ayakları şişen bir vatandaş dayak atılmaması için valiliğe bir heyet çıkar. Vali bu heyete bağırır. Ağır dille hakaret eder. Ben Tunceline isteyecek gelmedim diye ilâve eder.

Geceleyin evini emniyet kuvvetlerinin muhafazasına bırakıp, Ankara'ya gider. Tuncelide isyan vardır diyerek vatandaşları lekeler. Döner dönmez bu kanlı hadiseyi yaratır. İşte oynanan oyun ve aktörleri.

Bu piyesin İstanbul'da, Şişlide yasaklandığını farzedelim. Bizim para babaları bu eseri sırf zevk için seyretmekte israf etseler, acaba polis adam öldürür mü? Tabii ki öldürmez. Peki Tuncelide niçin öldürülür. Onun izahı çok uzun. Varın siz düşünün.

Tuncelili

Ali Demir

İst. Ü. Hukuk Fak. Öğrencisi

Birden halk arasından biri fırladı. Karakola doğru koşmağa başladı. «Durun, ateş etmeyin, durun,» diye bağırdı. Karakol kapısından vucudu yarı girdi ki altında kahpe bir kurşun patladı. Vurdular.

Ölen bütün Tunceli halkının çok sevdiği Mehmet Kılan'dı. O kan dökülmesini önlemek için ileri atılmıştı. Her zaman halkın yanında yer alan bu insan bütün halkın gönlünde ve gönlümüzde yer edecektir. Haksızlıkla mücadelede zulümle mücadelede ölenler kutsal bir yolda ölmüşlerdir.

Olay yerine jandarmalar da geldi çok sayıda. Onlar havaya ateş ediyorlardı, polisler insanlara. Onlar çatışma bitsin istediler. Po-

lisler ezilmek istediler. Halk zaman zaman susuyordu. Çatışma iki saat sürdü. Sonunda jandarma halkı olay yerinden uzaklaştırıldı.

Olay yatışmıştı ama bu sefer de bizi bırakmak istemediler. Biz ise Gaziantep'e dönmek için hazırlanıyorduk.

Bütün oyuncular karakola götürüldüler. Jandarma bizi şehir dışından yolumuzu keserek geri çevirdi. Hepimizi karakola tıktılar. Orada yüzlerce kişi de tutuklanmıştı. Çocuklar bile, gencecik on-onbeş yaşında çocuklar...

Yapılan işkenceleri kendi ağızlarından dinleyin. (Sayfayı Çeviriniz)

Gelişen işçi hareketleri Türk-İş mitingi ve sorunlarımız

Haydar Mutlu

Geçtiğimiz pazar günü Ankara'da Türk-İş bir miting düzenledi. Bu mitingin gelişen işçi hareketlerimiz içinde özel bir yeri var. Eğer biz bu mitingi doğru değerlendiremezsek, doğru bir tavır alamayız. İşçi hareketlerindeki eksikliklerimizi doğru tesbit edemeyiz. Bu yazı hem işçi hareketlerinin bugünkü durumunu, hem de mitingin haberiyle birlikte değerlendirilmesini ele alacaktır.

Genel olarak işçi hareketlerinin durumu

TİP'in oportünist yöneticileri «en çok ezilenler köylülerdir, öyleyse en devrimci de

köylülerdir, diyedursun, bütün yurt çapında işçi hareketleri yayılmakta ve gitgide doğru hedeflere yönelmektedir.

En son olarak Demir Döküm fabrikasında, Ereğli Demir Çelikteki mücadele bunu göstermektedir. Bu mücadelelerde işçiler bir yandan sarı sendikacılarla, öte yandan da işbirlikçilerle uğraşmaktadırlar.

Demir Döküm fabrikasında sahte sözleşmelerle işçi haklarını patronlara peşkeş çeken sendikacılar iflâs etmişlerdir. İşçiler demokratik haklarının bir gereği olan sendika seçmek özgürlüğünü aktif bir mücadelenin sonucunda kazanmışlardır. Onlerine çıkan bütün engelleri aşarak bunu başarmışlardır. İşbirlikçilerin, halkımızın milli demokratik

hareketlerini bastırmak için topladığı toplum polisleri bu defada bozguna uğramıştır. Hiç bir güç bu mücadelenin zaferini engelliyemez, yecektir. İşçiye küfreden iktidarın savcıları bile.

Ereğli Demir Çelik'te binlerce işçi, kendilerinin fabrikadaki birliğine bile tahammül edemiyen işbirlikçilere karşı greve gitmiştir. Bu grevi elbette devrimci bir biçimde sarı sendikacılar yürütemeyeceklerdi. Öyle de oldu. Ama işçilerin bugün şiarları da «BÖLÜNMEYE HAYIR, İŞÇİLERİN BİRLİĞİNE EVET» oldu. Bu şiar sarı sendikacıların bütün sapırmalarına rağmen işçiler arasında birliği sağladı. Mücadele öyle grevin ertelenmesiyle bitmeyecektir. İleride işçiler yine de-

Tunceli'de boğazlanan insan haklarıdır

(Beşinci sayfadan devam)

HO'dan Zeki Şahin: «Sıra bana geldiğinde bütün arkadaşlarımız gibi ben de aşağıda bodruma sokuldum. Orada 30-40 polis ve birkaç jandarma bana bir kinle bakıyorlardı. Gözleri dönmüştü bunların. Karanlık yüzlüydüler. Hiç aydınlanmamış yüzleri vardı. Beni tüfek kayışı ile falakaya yatırdılar. Dövüldüler. Dövüldüler saatlerce. Sanki olayın sorumlusu benmişim, bizimiz gibi. Kafamı yere yıktılar. Vurdular. Kafamı dişledi bazılarını. Sonradan öğrendim ki bıyığım olsa idi onu yolacaklardı. Bir bayılır gibi oldum. Kaldırtıp yürüttüler. Sırtıma bindiler ve bu ara da tekmelediler. Bir ara ANAYASA diyecek oldum: «Anayasayı dürüp, dürüp ananın bilmem neresine sokarım.» diye cevap verdi. «Kanun ha, kanun ha,» diyerek olmadık işkenceyi ettiler.

Elif Türkân Çölok :

Beni ve arkadaşım Birgül Topçugülleri başka bir odaya aldılar. Çantalarımızı açtılar. Bize ağza alınmayacak küfürleri ettiler. Anamıza, babamıza... Orospu, Kırşehir'den böylesi de mi çikarmış diyerek salyalı ağızlarını açıyorlardı.

Kavgalar sırasında karakolun pencereleri kırılmıştı. Kırık pencerelerden bize erkek arkadaşlara yapılan işkenceyi zorla seyrettiriyorlardı. Bir yandan da jandarmalara bizi seyrettiriyorlardı. Jandarmalara «Bunları size vereceğiz, istediğinizi yapın.» diyorlardı.

Arkadan on-onbeş jandarmayı içeriye aldılar. Elektrikleri söndürdüler. Jandarmalarla birlikte üzerimize çullandılar. Jandarmalar çığlıklarımızı dinlemediler. Bayılıncaya kadar bu böyle sürecekti. O sırada bir polis «Olmaz böyle şey. Kadına vurulmaz. Erkekliğe yakışmaz,» diye haykırdı. Elektrikleri yeniden yaktılar. En ağır hareketleri yaptılar. Sonra da «Size ne yaptık, Jandarmaları beğenmiyor musunuz? Onlar sizi kocalarınızdan iyi tatmin ederler,» diyorlardı.

Olaydan sonra Tunceli'de terör yaratıldı.

Bir kısım polisler Teksaslı haydutlar gibi adeta çalım satıyorlar. Bütün şahitleri sindirmekteler. Hele birisinin elleri bir kapının arasına sıkıştırılarak kemikler ezilmiştir. Şahit

bulmak bir hayli güçleşmiştir. Halk bu teröre karşı susmuştur.

«OLAYLARIN SORUMUSU HALK DÜŞMANI VALİ VE KATİL ZANLISI EMNİYET MÜDÜRÜDÜR.»

Tunceli'de bütün halk bunu söylemektedir. Ayrıca olaylarda Mehmet Tan, Veli Gündoğdu, Kenan Aralın da rol oynadığı söylenmektedir.

Tutuklananlar

Halk Oyuncularından, Tuncer Necmioğlu, Ayberk Çölok, Yüksel Topçugüller ve Yönetim Kurulu Üyesi Avukat Erdoğan, Hasan Ali, Kemal Burkay, TİP İl Başkanı Ali Gültekin Arslan ve Aşık Nesimi Çimen tutuklanmışlardır.

Tutuklular hakkında halkı isyana teşvik, silahlı direnme gibi sebeplerle dava açılmamıştır.

Halk oyuncuları Bağımsız Türkiye adliyesine güvencelerini bildirmekte ve arkadaşlarının salınacağına inanmaktadırlar.

Tunceli'de çıkan olaylar üzerine Salı günü Ankara'da Tunceli Kültür Derneğinden 10 kişilik bir heyet İçişleri Bakanlığının önüne siyah bir çelenk bırakmıştır. Dernek adına Mehmet Erdoğan, Tunceli Valisini ve Emniyet Müdürünü ağır bir dille suçlamıştır.

İçişleri Bakanlığına bırakılan çelenk yüzünden Mehmet Erdoğan, Ali Kaya, Kazım Dağdeviren toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununa muhalefetten mahkemeye verilmişlerdir.

İstanbulda ise DEVRİMCİ DOĞU KÜLTÜR OCAĞI BAŞKANI Necmettin Büyükkaya bir basın toplantısı yaparak «Ankara ve diğer illerde defalarca sahneye konan Pir Sultan Abdal oyunun Tunceli'de yasaklanması kanunların doğuda farklı uygulanmasını gösterir, demistir.

Bu davranışıyla vali «kültür düşmanı» ilan edilmiştir. Büyükkaya, Türkiye halkının bu olaya tepki göstermesini isteyerek, «aksi takdirde doğulu öğrenciler olarak biz üniversitelerimizi bırakarak mağaralardaki kardeşlerimizin yanına koşacağız, demistir.

Türkiye Tiyatrocular Sendikası da olayları şiddetle kınamıştır. Vali ve emniyet müdürü hakkında kovuşturma açılmasını istemiştir. Yayınlanan bildiride Anayasanın «Herkes bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğ-

retme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir, ilkesine valinin karşı çıktığını ve amacının bilim ve sanatın halkın ayağına gelmesini engellenmek olduğunu bildirmiştir.

Tİ-SEN, «Elâzığ ve Tunceli valilerini Tiyatro ve halk düşmanı ilan eder, bunları ve bundan sonra aynı şekilde davranacak olan yetkilileri hiçbir tiyatronun kapısından içeri sokmayacağımızı kamuoyuna duyururuz, demistir.

TİP Genel Merkezi bir bildiri ile olayı kınamıştır. Öte yandan CHP genel merkezi de olayı yerinde incelemek üzere Tunceli'ye Ali İhsan Gögüş ile Salih Tanyeli'ni göndermiştir.

Yine Ankara'da Fikir Kulüpleri Genel Sekreteri Ruhi Koç Avukat Kemal Burkay'a ve Tuncer Necmioğlu'na dayanışma telgrafları göndermiştir.

Olayın geniş yankılar uyandırması üzerine, Tunceli Emniyet Müdürü Ankara'ya Bakanlık emrine alınmış, vali hakkında da müfettişler soruşturmaya başlamışlardır.

Doğu Kültür Ocakları, Cumartesi günü Ankara'da Tunceli ve Elâzığ olaylarını protesto eden bir miting düzenlemişlerdir. Bütün yurttan protestolar yükselmektedir.

Bugün bütün devrimciler Halk Oyuncularına ve Tunceli halkına yapılan zulme ve haksızlığa karşı çıkmalıdır.

Pir Sultan Abdal Anadolunun yiğit halkının bir önderidir. Bugün hâlâ Pir Sultan'a yapılan saldırı onun haksızlığa ve zulme karşı çıkması yüzündendir. Bütün Tunceli halkının oyunu görmek istemesine ve aylarca yurdun dört bir yanında oynanmasına rağmen halkın en basit demokratik haklarını çiğnemen ve kan dökülmesini emreden bu yöneticiler kimin emrindedirler? Kimdir bu vali? Kimdir bu emniyet müdürü?

Doğudaki yoksul halkın uyanmasını engellemek isteyen yöneticiler halkımızın düşmanı Amerikan emperyalistlerinin ve işbirlikçilerin, derebeyi kalıntısı toprak ağalarının emrindedirler.

Anayasada «HERKES BİLİM VE SANATI SERBESTÇE YAYABİLİR,» denmektedir. Anayasa ve halk düşmanlarına karşı bütün devrimciler mücadele etmelidirler. Mu mücadele halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesidir.

**Türk-İş
mitinginden
bir görünüş.**

mokratik hakları uğruna mücadeleyi sürdürceklerdir.

Bütün bu örnekler göstermektedir ki, işçi sınıfımız uyuyan bir kitle değildir. Genel olarak ekonomik mücadelesinin yanısıra, siyasi mücadeleye geçmektedir. Elbette ekonomik mücadelesini yürütebilmek için sendikalarında da mücadele edeceklerdir. Sendika mücadeleleri, devrimciler bağ kurdukça işçileri çoğu kez, siyasi mücadeleye de itmektir. Yeter ki işçilere öncülük edilsin, mücadeleleri doğru hedeflere yöneltilsin.

Son olarak işçi sınıfımız bugün değilse bile ergeç, milli demokratik mücadelenin öncülüğünü ele alacak bilinç ve örgütlenme seviyesine ulaşacaktır.

Ankara'da Tandoğan "Büyük işçi mitingi"

Geçen pazar Ankara'da büyük bir işçi kitlesi miting yaptı. Mitingi Türk-İş düzenledi. Bütün Anadoludan işçiler akın akın başkentte toplandılar. Hemen belirtelim ki, milyonlarca liraya malolan bu miting ne sayıca beklenen seviyeye ulaştı, ne de belli bir amaçla yöneldi. Tam bir keşmekeş içinde, somut bir mücadele biçimi tesbit edemeden yapılan bu mitinge hiç şaşmamamız gerekmektedir.

Sendikacılar işçileri şehrin dışındaki semtlerde, ya da daha az sayıda iseler binalarında adeta hapsedtiler. Böylece işçileri toplandan tecrit etmeye çalıştılar. Bunda kısmen başarıya ulaştılar. Miting öncesi bu tedbirlerin arkasında işçilere belli öğütler verildi. İşçilere bildiri ve gazete almamaları tenbihleniyordu. Böylece onbeş bin kadar işçi çeşitli yerlerden Tandoğan alanına getirildiler. Bu arada gözden kaçmayan bir şey de, sivil polislerin çok sayıda işçi gibi mitinge katılmaları oldu.

Miting alanında da işçileri tecrit devam etti. İşçiler sendikacılar tarafından miting alanında kuşatıldılar. Öyle ki, halktan kimsenin miting alanına girmesi imkânsızdı. Kollarına özel işaret takılmış polisler ve sendikacılar ve çömezleri hep birlikte bunu sağladılar. Besbelli ki miting polis-sendikacı işbirliğini ifade ediyordu.

Etrafta toplum polisleri rahat rahat doluyorlardı. Hatta emniyet müdürü mitinge bir çelenk göndererek 'polis-sendikacı' işbirliğini çok güzel ifade etti.

Bütün bunlara rağmen, devrimci gençler miting öncesi işçilerin toplu bulunduğu yerlere gittiler. Orada sendikacıların engellerine rağmen İŞÇİ-KÖYLÜ Gazetesini sattılar. Yer yer çatışmalar oldu. Gençler gazeteleriyle birlikte karakollara götürüldüler. Polis, kanuni bir gazeteyi her ne pahasına olursa olsun satırmamak istiyordu. Yirmi genç karakolda birkaç saat bekletildiler.

Dövizler ve sloganlar

Mitinge katılan işçiler ellerinde yüzlerce pankart taşıyorlardı. Pankartlar çoğu sudan

sözlerle doluydu. Ama Anadoludan gelen işçilerinki devrimci sloganlarla donatılmıştı. Ereğlili işçilerin ellerinde TAM BAĞIMSIZ GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE sloganı yükseliyordu. Diğer pankartların bazılarında da şunlar okunuyordu.

— SINIFLARARASI DENGE İSTİYORUZ

— YERALTI SERVETLERİ DEVLETİNDİR

— HANI TOPRAK REFORMU - HANI TARIM REFORMU

— GÜCÜMÜZÜ ANAYASADAN ALIYORUZ

— ASGARI ÜCRETLER UYGULANMALIDIR.

Bunların dışında Türk-İş'e övgüler hükümete yağcılıklar demokrasi yutturmacaları, patron-işçi birliği vs. saptırıcı sloganlar yer alıyordu.

Mitingi dışarıdan izleyenler ve işçiler nutukuların ne dediğini pek anlıyamadılar. Söylenmek istenenler evelenip geveleniyordu. Kimi konuşmacı «sabrımızı taşırmayın derken, kimi barış içinde, demokratik olarak... vs. saçmaladılar. İşçiler ve halk sanki seçim nutukları dinlemeey geldik diyordu. Daha miting bitmeden işçiler dağılmaya başladılar.

Konuşmalarda mitingin amacı bile gizleniyordu. Asgari ücretlerin uygulanması için mi, yoksa Türk-İş'in gücünün isbatı için mi miting yapılmıştı anlaşılamadı. Hatta Demirsoy, «tesbit edilen asgari ücretlerin uygulanmaması halinde sertleşeceğiz ve hırçınlaşacağız. Çelik çomak oynamıyoruz. İnsanı asgari ölçüde dahi yaşatmayı reddeden zihniyeti iflâs ettireceğiz» diyerek etrafa inciler saçıyorlardı.

Devrimci gençler miting sonrası meydana bütün çıkış yerlerine yerleştiler ellerinde işçi-Köylü gazeteleri, gerçek devrimci sloganları haykırarak satışa başladılar. İşçiler gazeteye ilgi gösterirlerken, sendikacılar kızarak geçiyorlardı.

Gençler,
— Devrimci işçilerin gazetesi
— Demir Dökümün yiğit işçileri Vehbi Koçu dize getirdi.

— Demokrasi ve bağımsızlık için
— Bütün yurserverlerin gazetesi
diyerek binlerce gazete sattılar. Bu, sendikacıların birinci kaybı oldu. Zira dağıttıkları

bildiriler yerlerde gezerken, gazeteler ceplerde dönüyorlardı işçiler evlerine.

Mitingin değerlendirilmesi ve çıkaracağımız sonuç

Amacı ne olursa olsun, bu miting olumlu bir gelişmenin belirtisidir. Bu mitingi eibette biz bir devrimci işçi hareketi olarak göremeyiz. Esasen görevi işçi sınıfının siyasi bilince ulaşmasını engellemek için olan Amerikan tipi sendikalardan bunu beklemek ham hayaldir. Bu mitingte ve her zaman, sarı sendikacıların ilkesi işçi sınıfını «partiler üstü sendikacılık» yutturmacasıyla oyalamaktır. Ama bu miting bize şunu göstermiştir ki, gelişen işçi hareketleri belli bir olgunluğa erişmektedir. Artık sarı sendikacıların oyalamaları çok sürmeyecektir. Artan hayat pahalılığı karşısında işçiler durmadan verdikleri ekonomik mücadeleler içerisinde, gelişen devrimci hareketin etkisiyle bilinçlenmektedirler.

Amerikan tipi sendikacılar, bu mitingi kendileri istedikleri için değil, artan baskılar karşısında yapmaya zorlanmışlardır. Bu baskı işçilerin baskısıdır. Bu bakımdan biz bu mitingle açıklığa kavuşmuş olan tepkiyi olumlu görmekteyiz.

Ancak bu mitinge zorlanan sendikacıların işleri bitmiştir. Onlar, mitingte olduğu gibi, yine işçileri ve hareketlerini saptırmaya devam edeceklerdir. Mitingte attıkları şifalar bu görüşü doğrular, işçi andı diye içtikleri nesnenin yakında suratlarına bir balgam gibi tükürüldüğünü görecektir. Milyonlar pahasına yapılan bu mitingteki palavralarla işçiler daha çok oyalanamıyacaktır.

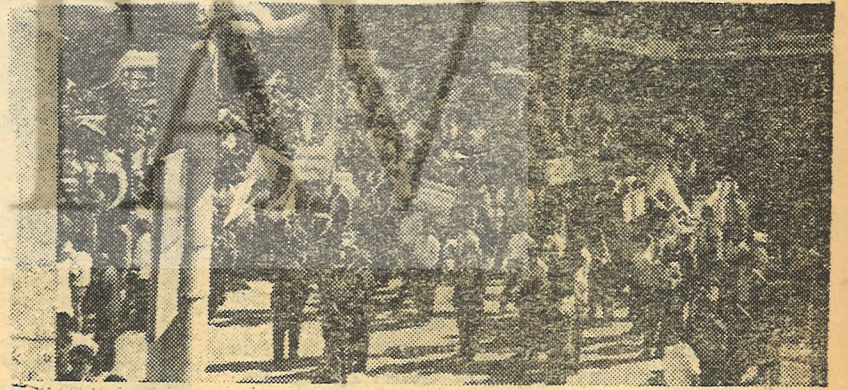
Son olarak, bu mitingte işçiler birlikte olmak gibi bir deneyden geçmişlerdir. Bu topluca hareket etme fikrini geliştirecektir. İşçilerin bağımsız bir güç olduğu fikrini getirecektir. Bu da, işçilerin mücadele gücünü artıracak, azmini geliştirecektir. Ve ne kadar engel olunmaya çalışılırsa çalışılırsa, devrimciler işçilerle somut bağlar kuracaklardır.

Bu miting olayı ve milli demokratik mücadelemizin pratiği bize şunu göstermiştir: **DEVRİMCİ SENDİKALAR OLMADAN MİLLİ DEMOKRATİK MÜCADELE YÜRÜTÜLÜP BAŞARIYA ULAŞTIRILAMAZ.** Bu gerçek bütün devrimcilerin kafasına dank etmelidir. İşçilerle bütün dayanışmaları engellemeye çalışanlar, işbirlikçilerden önce, bu Amerikan tipi sendikacılarıdır. İşçilerin sınıf bilincine ulaşmalarını, demokratik mücadelesini reddeden sarı sendikacılıkla mutlaka mücadele etmeliyiz. Eğer biz bu mücadeleyi küçümsersek daha çok oyalanırız. Mutlaka devrimci sendikacılığı, getirmeliyiz. Bu, her halde adının başına devrimci sıfatını koymakla olacak bir iş değildir.

Halkımızın milli demokratik devriminin başarıya ulaşabilmesi,

Milli demokratik devrimin kesin şartı işçi sınıfının öncülüğünün sağlanabilmesi için: **Olanca gücümüzle Amerikan tipi sendikacılıkla mücadele edelim**

Devrimci işçi sendikalarını oluşturalım!

Sovyetler'in Nazileri önlerine katıp Berlin'e kadar sürmelerinin Romanya'nın zaferinde de tabii bir miktar payı var, lakin zafer gene Romanyalıların nasil ki, Türk ulusal kurtuluş savaşı Türk halkının, Türk komutanlarının bir zaferidir; her ne kadar bu zaferde Sovyetler'in yardımı olmuşsa da...

Bugünkü R

Burjuvaziden sosyalizme

1848 Devrimi hernekadar bastırıldıysa da, Romen hayatı üstünde uzun-vâdeli etkileri olmuştu. Feodal bünyeyi temelinden sarsmış, toplumsal yapıda köklü dönüşümlere zemin hazırlamıştı. O kadar ki, devrim bittikten bir on yıl sonra burjuvazinin daha da güçlenmesi sonucu Eflâk ve Buğdan birleşti.

Kırım Savaşını sona erdiren Paris Antlaşması (1856) bu iki beldeyi Osmanlı egemenliği altında bıraktıysa da, 1857'de seçimle iş başına gelen Eflâk ve Buğdan Meclisleri bu toprakların birleşmesi yararına oy kullandı. Alexandru Loan Cuza 1859'da birleşmiş toprakların yöneticiliğine getirildi. Bu birleşme Romen halkının hayatında önemli bir olaydır. Tek hükümet 1862'de kuruldu. İki meclis birleştirildi, yönetim birbirine bağlandı, Bükreş Romanya'nın başkenti oldu.

Bu birleşme bağımsızlığa giden yolu daha açtığı gibi, daha bütünleşmiş bir pazarı güçlendirdiği için kapitalizmin daha hızlı gelişmesini kolaylaştırdı. Birliğin başında bulunan Cuza, başta 1864 toprak reformu olmak üzere, kapitalist toplum yararına türlü reformlara öncülük etti. Prens Cuza'nın yönetiminde uygulanan burjuva demokratik reformları egemen üretim biçimi olan kapitalizme yararlı olmaktadır. Ancak, Romanya'daki burjuva devriminin toprak ağalarının bir bölüntüsünün işbirliğiyle gerçekleşmekte oluşu, toprak ağalarına da ödül vermesi gerekli kılıyordu. Cuza'nın bazı reformları toprak ağalarını ürküttü. Onlar da burjuvazinin türlü nedenlerle tatmin olmamış temsilcileriyle birleşerek Cuza'yı 1866 da yönetimden uzaklaştırdılar. Yerine Hohenzollern - Sigmaringen ailesinden Karol adlı bir Almanı bulup getirdiler. Halkın dilini bile bilmeyen bu yabancı kan soyluluğu olan bir maceraperestti. Romanya'nın zenginliklerine tepeden inme konarak memlekete zararı dokundu.

Başta kim olursa olsun, Romanya 1877'de bağımsızlığını kazandı. Bağımsızlık devletin bütünleşmesi, maddî zenginliklerinin daha kolay kullanılması için olanaklar hazırladı. Yalnız, endüstrileşmenin başlamasıyla yabancı tröstler körpe işletmelere el atmakta gecikmedi. Feodal Osmanlı toplumunun egemenliğinden kurtulan Romanya bu kez Batı kapitalizminin gölgesinde kaldı. Yabancılar yatırımları kanalıyla bağımsızlığını yeni kazanmış olan bu devletin iç işlerine karışıyorlardı.

Burjuvazi ve proletarya çıkışı

1881'de Romen burjuvazisinin siyasi örgütü olan Romanya Ulusal Partisi kuruldu. Bir yanda burjuvazi örgütlenirken, öte yandan da işçi sınıfı kıpırdanmağa başlamıştı. 1872'de kurulan Romanya İşçileri Genel Birliği Romanya işçisi başlıklı kendi gazetesini çıkar-

mağa başladı. 1893'de de Romanya İşçileri Sosyal Demokrat Partisi kurulmuştu. Endüstri işçileri örgütlenirken, tarım sorununun bir türlü örgütlenmemesi ve feodal kalıntıların ortadan kalkmaması gibi nedenler yüzünden Romen köylüsü 1545 de ve 1907'de iki kez çok ciddi olarak başkaldırmıştı. Bunlardan ikincisi Romen tarihinin en şiddetli köylü ayaklanmasıdır. Bu ayaklanma sırasında binlerce köylü öldürülmüştü.

Hatırlanacağı gibi, Romanya Birinci Emperyalist Dünya savaşının (1914-1918) başında tarafsız kalmıştı. Romanya Sosyal Demokrat Partisi İkinci Enternasyonalde bu savaşı suçlayan örgütlerdendi. Savaşa karşı Zimmerwald Konferansını hazırlayan gruplardan biride oydu. Romanya'yı her iki tarafın emperyalist saldırısına karşı korumak isteyen sosyalistler tarafsız bir dış politika öneriyorlardı.

Romanya tarafsızlığa ancak iki yıl dayanabildi; 1916'da savaşa katıldı. Savaşın sonu Romanya'da sola doğru eğilim daha güçlendi. 1921 tarım reformu toprak ağalarının ekonomik etkisini azaltır ve Tutucu

Parti siyaset alanından ayrılırken, Komünist Partisi de 1924'de kapatıldı. Öte yandan, 1929 — 1933 ekonomik krizi endüstri üretimini % 60'a yakın bir oranda azaltmış olup, işçi ücretleri yarı yarıya inmiş, işsizlik ciddi boyutlara varmıştı. Çalışabilecek durumda olanların % 35'i işsiz olduktan başka, milyonlarca küçük ve orta üretici yıkılmış gitmişti.

Bu krizli dönemde faşizm de güçlenmekteydi. Demir Muhafızlar, diye anılan bir sağcı örgüt hükümet başkanı I. G. Duca'yı öldürdükten başka, Romanya'nın üç büyük tekeli şirketi olan Reşitsaz, Mîka ve Malaksa bütün silah endüstrisini ele geçirmiş olup, endüstrinin öteki kollarına da el atmışlardı. Malî alanda Ulusal Banka ekonominin kilit mevkilerini tutmuştu. Bu yerli tekellerden başka yabancı tröstler endüstri sermayesinin % 38'ine egemen olmakla ülkenin durumunu daha bağımlı bir çıkmaza sürüklüyorlardı. 1934—1937 yıllarında faşizmin kara bu- lutları kalınlaştıkça kalınlaştı.

Kapıyı çalan faşizme karşı daha iyi savaşabilmek için Antifaşist Halk Cephesi kuruldu. 1935 Martında toplumun askerleştiril-

Amara VII. — 1871. Prusya'nın 1871'de Romanya'ya saldırması üzerine...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Carolu Marx. La annee 1854 a...

Daha geçen yüzyılda Romen basınında Marxizmi inceleyen yazılar çıkıyordu. İşte, Familia'nın 19-31 Aralık 1871 tarihli nüshasının birinci sayfasında Marx'in resmi ve hakkındaki yazı (solda). 21 Ağustos 1944'de faşizme karşı halk ayaklanması (altta).

mes...
Mens...
şizme...
bölg...
İspan...
larak...
nın...
Junia...
kimse...
kasın...
nich...
sarkr...
gerici...
larını...
1940...
yasal...
na s...
mali...
şı ko...
meyi...
köles...
ra da...
E...
sonra...
ya'da...
Tem...
Nazi...
mir...
faşis...
Kuze...
ler...
Batı...
E...
kez...
uygu...
ka h...
lim...
sının...
man...
girdi...
ya il...
en k...
ca, t...
tün...
teliğ...
muy...

Romanya

Doç. Dr. Türkkaya Ataöv

mesi ve ücretlerin azaltılmasına karşı Buhaj Mensucat işçileri yaygın bir grev yaptılar. Faşizme karşı duranlar 1936 seçimlerinde bazı bölgelerde başarılar da elde ettiler. Bu sırada İspanya İç Savaşına 500 kadar Romen katılarak Franco'ya kadar savaştı. Romanya'nın içinde de Nicolae Titulescu, N. Iorga, G. Iunian, V. Madgearu ve G. Filipescu gibi kimseler Nazi Almanyasının saldırgan politikasına açıkça cephe aldılar. Fakat 1938 Munich Andlaşmasının Almanya'ya Balkanlara sarkma olasılığı tanınmasıyla, Romanya'daki gerici siyasal çevreler bu ülkenin ulusal çıkarlarını feda eden yollara saptılar. Hele 1939 ve 1940 ekonomik andlaşmaları Romanya'nın siyasal ve ekonomik hayatını Alman denetimine soktu. Bu yabancı nüfuz burjuvazi ve mali çevrelerin bazı önemli grupları da karşı koymak istiyorlardı. Fakat solcularla birleşmeyi reddetmeleri sonunda hepsi faşizmin kölesi oldu. Faşizm dönemi atlatıldıktan sonra da kazanan gene sol oldu.

Batı cephesinde önce Fransız yenilgisi, sonra da İngiliz pasifizmi karşısında Romanya'daki Alman taraftarı gruplar güçlendi. 1 Temmuzda başa geçen I. Gıgurtu hükümeti Nazi taraftarıydı; yeni kabinede birkaç Demir Muhafız da vardı. Nazi Almanyası ve faşist İtalya 1940'da Romanya toprağı olan Kuzey Erdeli alıp Horthi Macaristana verdiler. Bu en güç anlarında Romanya bütün Batılı devletlerce terk edilmişti.

Romanya'daki egemen sınıf, iktidarı bu kez askeri faşist diktatörya ile yürütmeyi uygun bulduğundan, kral değiştirildikten başka hükümet General Ion Antonesku'ya teslim edildi (1940). Artık, ülke Nazi Almanyasının çıkarlarına adanmış bağlanmıştı. Alman kuvvetleri 1941'de Romen topraklarına girdiler. Askeri faşist diktatörya ve Almanya ile savaş ittifakı modern Romen tarihinin en karanlık sayfalarındandır. Savaş boyunca, ülkenin bütün ekonomisi mahvoldu, bütün kaynakları sömürüldü. Zaten, savaşın niteliği Romanya'nın ulusal çıkarlarıyla uyumsuzuydu. Uzun çarpışma yılları fukaralığı

arttırdı. Anti-Nazi ve anti-Antonesku duyguları kamçıladi.

1943'de faaliyete geçen Anti-Nazi Yurtsever Cephe yabancılara hizmet eden silâh üreme merkezlerini sabotaja başladı. Yollar dinamitleniyor, köylüler yabancılara hizmeti reddediyor, aydınlar protestolar düzenliyor, orduda anti-Nazi bir duygu geliyordu.

Anti - Faşist başkaldırma

1944 yazısında meydana gelen Askeri Komite silâhli başkaldırmayı tasarladı. 23 Ağustos 1944'de anti-Nazi güçler yurt çapında bir isyana giriştiler. İşbirlikçi Antonesku hükümeti sarayda tutuklandı. Romanya silâhli kuvvetleri Almanya'ya cephe aldı. 540.000 Romen askeri anti-faşist silâhli çatışmaya katıldı. 23 Ağustos 1944 tarihli başkaldırma Romen tarihinde yepyeni bir sayfa açmıştı. Ocak 1945'e kadar işçi sendikaları birleştirildi, gerçek bir toprak reformu yapıldı. Sanat esku ve Rodesku gibi generallerin doluştuğu gerici hükümetler işbaşından uzaklaştırıldı. 6 Mart 1945'de geniş bir demokratik tabana dayanan Dr. Petru Groza hükümeti kuruldu. Bugün, Bükreş'teki Tarih ve Devrim Müzesinin şeref salonundaki beş heykel büstten biri onunkidir.

Böylece Romanya'daki hükümet değişliğini Romenlerin kendileri başarmışlardı. Bu değişiklik Sovyet temsilcisi Vişinski'nin 1945 de Romen Kralı ile konuşmasına bağlanamaz. Faşizme karşı başkaldırma bir yıl önce başlamış olup, daha da önce tasarlanmıştı. Bu karara, o zaman Romen Karalı da katılmıştı. Zafer kazanılmış sayıldıktan sonra yer alan bu Vişinski - Karol konuşmasının

da Romanya'nın geleceği çizilmedi, çizilemezdi. Romanya'nın bundan sonraki tarihini ayaklanmaya katılanlar kan akıtarak çizdiler; gerçek iktidar onlardaydı. Ama Sovyetler'in Nazileri önlerine katıp Berlin'e kadar sürmelerinin Romanya'nın bu zaferinde de tabii bir miktar payı var, lakin zafer gene Romanyalıların. Nasıl ki, Türk Ulusal Kurtuluş Savaşı Türk halkının ve Türk komutanlarının bir zaferidir, her ne kadar bu zaferde Sovyetler'in yardımı olmuşsa da...

1945'de Romen ekonomisi çok kötü bir durumdaydı. Bazı endüstri dallarında üretim yarıya inmişti. Demir yollarının taşıma yeteneği eskisine göre % 30'du.

19 Kasım 1946 seçimleri sırasında savaş yıllarında iyi bir sınav vermiş olan Romen Komünist Partisi oyların % 76,6'sını aldı. İlk meclis bir seri kapitalist olmayan tedbirler aldı: Ulusal banka millileştirildi, kapitalist işyerinin faaliyeti denetleyen endüstri kurulları meydana getirildi; devlet üretim ve dağıtımını denetlemeğe başladı. Bu adımlardan sonra burjuvazinin hükümetteki tek temsilcisi olan Ulusal Liberal Parti iktidardan çekildi, krallığa son verilip Halk Cumhuriyeti ilân olundu. 1848 Devriminin yüzüncü yıldönümünde ana endüstriler, madenler, bankacılık, sigortalar ve ulaştırma devletleştirildi ve ekonominin sosyalist sektörü güçlendirildi. 1949 ve 1950 yıllık plânları, 1951—1955 ve 1956—1960 beş yıllık plânları, 1951—1960 10 yıllık elektrikleştirme plânı ve 1960 — 1965 altı yıllık plânlarla sosyalizmin maddi teknik zemini genişletildi. 1962 de tarımın kooperatifleşmesi tamamlandı. Romanya zayıf endüstrili geri bir tarım ülkesiyken, ileri bir endüstri ülkesi oldu. 21 Ağustos 1965'de de yeni bir Anayasa ile Romanya Sosyalist Cumhuriyeti olarak ilân edildi.

Eflâk ve Buğdan'ı 1859'da birleştiren Frans Cuza ilericı burjuva kararlarından ötürü toprak ağalarının yöneticilikten çıkarılması, yerine bir Alman hanedanı getirilmiştir.

NATO halkımızın düşmanıdır!

4 Nisan 1949'da imzalanıp, imzalayan devletlerin üçte ikisinin onay belgelerini 24 Ağustos 1949'da Washington'daki kasaya teslim etmeleriyle, bu tarihte yürürlüğe giren NATO, kuruluşunun yirminci yılını tamamlamaktadır.

NATO Andlaşmasının 13'üncü maddesi şöyle diyor: «Andlaşma yirmi yıl yürürlükte kaldıktan sonra, taraflardan herbiri Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine feshi ihtar ettikten bir yıl sonra, kendisine taalluk itibarıyla andlaşmaya son verilebilecektir...»

Bir yıl kadar önce, 308 üniversite öğretim üyemiz NATO'nun yurt savunmamıza faydalı olmadığı kuşkusundan hareketle, bu konunun komuoyunda her yönüyle tartışılmasını istemişti. Üniversite öğretim üyelerinin bu yurtseverce hareketinden bir yıl sonra, NATO'nun yirminci yılını doldurduğu şu günlerde, övgü niteliğindeki birkaç yazının dışında, NATO konusunda kamuoyumuzun tam bir sessizlik içinde bulunduğunu görmekteyiz.

NATO emperyalizmin saldırgan askerî örgütüdür. Büyük dünya tekellerinin yayılma siyasetinin saldırgan beçisi ve aletidir. İkinci Dünya Savaşından sonra emperyalist dünya sisteminin sömürü alanları daha da daralmıştır. Elde kalan sömürü alanlarının korunması, kaybedilmiş olanların geri kazanılması ihtiyaçlarının doğurduğu emperyalist güçleri birleştirerek örgütlenme tedbirlerinin askerî alandaki tezahürü NATO'dur. Dünya emperyalist sistemi içindeki ikinci derecede emperyalist ülkeler, en büyük emperyalist ülke olan ABD'nin önderliğinde güçlerini birleştirme gereğini duymuşlardır. Bu kaynaşık askerî gücün hedefi, dünya tekellerinin sömürü alanlarını korumak ve bunlara yenilerini katmak olmuştur. Bu niteliğiyle NATO, insanlık tarihinin devirden devire daha güru ve verimli bir şekilde akan seli önüne gerilmiş olan, er geç yıkılmaya mahkûm bir engel, yeryüzünün tekeller şeklindeki soyguncu çetelerinin er geç çökertilecek olan kalesidir.

İkinci Dünya Savaşı yıllarından itibaren Türkiye'nin kaderini ele geçiren ve Mustafa Kemal'in tam bağımsızlık, ilkesini rafa kaldıran işbirlikçi sermayedarlar ve feodal mütegalibenin dünya tekelleriyle birlikte kurdukları iç sömürü düzenini yeterli güvenceye sahip görmemeleri nedeniyle ısrarla istemeleri üzerine Türkiye NATO'ya girmiştir. Pençesini geçirdiği Türkiye'de NATO, bir yandan dünya tekelleri ile yerli işbirlikçilerinin içerdeki sömürülerini korumakta, bu niteliğiyle içeriye dönük ve Türkiye halkının devrimci hareketine karşı bulunmakta, öte yandan Türkiye'nin dünya güçler dengesinde önemli bir ağırlığı olan siyasi, iktisadi, askerî, stratejik varlığını dünya emperyalist sisteminin saldırgan yayılma siyasetine alet etmektedir.

NATO, Türkiye halkının düşmanı olduğu kadar, dünya emperyalist sisteminin sö-

mürü alanlarını daha da daraltacak olan bütün dünya halklarının milli kurtuluş mücadelelerinin de düşmanıdır. NATO, insanlığı ileri aşamalara ulaştıracak olan bütün ilerici hareketlerin karşısındaki başlıca engel, yıkılması gerekli başlıca güçtür. Başka askerî ve siyasi ittifaklarla bütün güçlerini siyasi ve askerî planda örgütlemiş ve bütünleşmiş olan dünya emperyalizminin stratejik planda en önemli örgütü, dolayısıyla yeni sömürgeciliğin sultasını altındaki dünya halklarının milli kurtuluş mücadelelerinin, sosyalist dünya sisteminin ve barışın baş düşmanıdır.

NATO, Amerikan halkının da baş düşmanıdır. Başta ABD olmak üzere, bütün emperyalist ülkelerin, devrimci proletaryaların önde gelmek üzere, bütün demokratik güçlerinin önündeki en güçlü engel NATO'dur. NATO, dünya emperyalist sisteminin ayakta kalmasına en büyük katkıda bulunarak, emperyalist ülkelerdeki devrimci gelişmeleri de engellemektedir. Proletaryanın devrimci hareketinin tekelci devlet kapitalizmine karşı açık bir tehdit halini aldığı İtalya'da, İtalyan emekçilerinin aydınlık yarınları kurmak üzere toplumun kaderine proletaryanın hakim olması ihtimalleri karşısında, NATO'nun kaynaşık askerî gücünün parçası olan İtalya ordusunun, Yunanistan'da olduğu gibi, önceden hazırlanmış NATO planları çerçevesinde iktidara koymaları ve İtalya'da tekrardan tekellerin kaba güce dayanan iktidarı olan faşizmi kurmaları ihtimalinden açıkça söz edilebilmiştir.

Türkiye'de emperyalizm ve işbirlikçilerinin en güçlü oldukları İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki en karanlık dönemde, Amerika'ya yaranma ve tavizciliğin alıp yürüdüğü, Amerika'nın açıkça eleştirilmediği zamanda Türkiye'deki sosyalistler ve diğer yurtseverler ellerindeki sınırlı imkânlarla en büyük tehdit ve tehlikelere göğüs gererek halkımızı NATO'ya, emperyalizme, Amerika'nın Türkiye'deki yuvalanma siyasetine karşı uyarmak için var güçleriyle mücadele etmişlerdir. Yurtsever Türkiye devrimcilerinin bir kısmı, bu eylemlerinden dolayı, on yıldan fazla süren karanlık baskı döneminin çoğunu hapislerde ve sürgünlerde geçirmişlerdir.

1960'dan sonraki yıllar, Türkiye'de anti-emperyalist hareketin çığ gibi büyüdüğü, «tam bağımsızlık» fikrinin en uyanık unsurlardan başlayarak hızla halk yığınlarına yayıldığı bir dönemdir. Bu dönemde Türkiye'nin devrimci birikimini içinde toplayan TİP, yoğun bir anti-emperyalist kampanya yürüterek, Türkiye'yi yarı bağımlı bir ülke durumuna düşüren vesayet ilişkilerinin birer birer somut olarak konmasında ve NATO'nun gerçek yüzünün halkımız tarafından tanınmasında geniş ölçüde etkili olmuştur. Bu kampanyaya paralel olarak, asker-sivil aydın zümre saflarında da anti-emperyalist ve NATO'ya karşı bilincin geliştiği görülmüş, Türkiye halkının uyarılmasına bu safların bazı mensuplarının da aktif olarak katıldıkları görülmüştür. Bu gelişmeler CHP yönetimini NATO ve Amerika ile ilişkilerimizi gözden geçir-

mek ve bu ilişkilerde bazı değişiklikleri önermek zorunda bırakmıştır.

Son bir iki yıl içinde NATO ve Amerika'ya karşı yürütülen devrimci hareketin dalı da güçlenerek aktif biçimler aldığı görülmüştür. Devrimci gençliğin «Tam bağımsız gerçekten Demokratik Türkiye» ilkesi etrafında güçlerini bir araya getirmesinden sonra NATO ve Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki talihi olumsuz yönde gelişmeler kaydetmiştir. ABD, Türkiye'ye layık gördüğü gizli servis ajanı olan bir Büyükelçisini kısa zamanda geri çekmek, Altıncı Filo ziyaretlerini ertelemek, halkımızın mücadelesi karşısında Türkiye'deki ilişkilerini eşitlik esasına göre düzenleyeceği izlenimini vererek bir oyalama siyasetini gerçekleştirebilmek için ikilili Anlaşmaları gözden geçirme politikasını sahneye koymak, Türkiye'de barış gönüllülerinin ve önemsiz ölçüde de olsa askerî birliklerinin sayısını azaltmak zorunda kalmıştır.

Ancak, NATO'nun yirminci yılını tamamladığı şu günlerde, NATO konusunda Türkiye'ye, ne yazık ki, tam bir sessizlik hakim görülmektedir. Fransa devlet başkanı bulunduğu devrede De Gaulle gibi bir emperyalist devlet yöneticisinin «Fransa'nın bağımsızlığıyla bağdaşmadığı», gerekçesiyle fiilen NATO'dan ayrıldığı unutulmuş gibidir. London Times gibi tutucu İngiliz gazetelerinin Türkiye için çıkardıkları özel sayılarda «NATO Türkiye'yi Savunmuyor», başlıklı yazılarda Türkiye aydınlarının bir zamanlar heyecanla haykırdıkları fikirleri vermesinin hiç bir etkisi görülmemektedir. Bir zamanlar en hararetle anti-emperyalist ve NATO'ya karşı kampanyanın yürütücüsü olan TİP'in yönetici klikinin sert esen rügarlar karşısında artık emperyalizme boyun eğmiş olduğu, seçim hesapları içinde, emperyalizme karşı mücadeleyi çöktan beri terkettiği yetmezmiş gibi, NATO'nun yirminci yılını doldurması olayını sessizlikle geçiştirdiği gözden kaçmamaktadır.

Anti-emperyalist bilincin hızla yaygınlaşması ve ABD'nin içerdeki politikasını yürüten AP iktidarının bu gelişmeyi önlemekte yetersiz kalması ve hatta bir ölçüde sallanmaya başlaması karşısında, ABD'nin Türkiye'de çeşitli kapıları açtığı, bir kısım eşikleri aşındırdığı ve karşılıklı taviz esasına dayanan yeni dostlukları aradığı gözden kaçmamaktadır. ABD'nin bu yeni teşebbüslerinin vermiş olduğu en önemli sonuç, Türkiye'deki NATO'ya karşı uyarılma ve bilinçlendirme eyleminin gevşemesi, duraklamasıdır.

Aydınlık ve Türk Solu, iki önemli noktaya dikkatleri çekmeyi tarihi bir görev bilmektedir. Önce, dünyanın bir kısmına egemen olan büyük gerici güç olan ABD ile karşılıklı ilişkiler ve NATO konusunda tavize dayanan uzlaşma, gerçekte bu uzlaşmaya katılan ilerici güçleri eylemsizleştirme ve giderek tasfiye sonucunu verecektir. Bu gibi uzlaşmaları sağlarken ABD emperyalizminin gerçek amacı bundan başka bir şey değildir. İkincisi, Türkiye'de emperyalizmin uzlaşmaz düşmanı olan proleter sosyalistleri bugün ulaştıkları

NATO, halkımızın düşmanıdır.
NATO halkımızın emeğini sömüren soyguncu çetelerinin
ergeç çökertilecek olan kalesidir.
NATO, Mustafa Kemal'in milli kurtuluş ordusunun düşmanıdır.
NATO halkımızın başının üstünde duran
nükleer ölüm tehdididir
NATO barışın düşmanıdır.
NATO bütün dünya halklarının düşmanıdır.

güç noktasında bütün imkân ve varlıklarıyla dünya emperyalizminin ve NATO'nun karşısında yer almaktadırlar.

Proleter sosyalistlerinin gür sesi, uzlaşmalarla sağlanan sessizliği bozacak, halkımızın NATO'ya ve emperyalizme karşı uyandırılmasının yükü proleter sosyalistleri tarafından omuzlanacak ve bir avuç gayrimillî unsur dışında Türkiye toplumundaki bütün millî güçlerin gerçek özlemine tercüman olarak Türkiye'nin tam bağımsızlığına kavuşmasını sağlayacak devrimci birikim yaratılacaktır. Emperyalizm - işbirlikçi sermaye - feodal mütegalibe takımı dışındaki halkımızın temel çıkarları emperyalizm ve NATO ile çelişmektedir. Türkiye'nin millî sınıf ve tabakalarının gerçek çıkarlarına aykırı hiç bir tutum, davranış, politika geçerli ve kalıcı olmak şansına sahip değildir.

Emperyalizme ve NATO'ya karşı yürütülen devrimci hareket çok değerli birikimler sağlamıştır. Mücadelenin bu safhasında amaç, çıkarları emperyalizm ve işbirlikçileri ile çelişen halkımızın emperyalizm ve NATO konusunda uyandırılıp bilinçlendirilmesiyle birikim sağlamaktır. Ancak bütün millî sınıf ve tabakalar ve bağımsız örgütleriyle ve tam bir güçbirliği halinde mücadele alanında yerlerini aldıkları zaman, emperyalizme ve NATO'ya karşı zafer imkânları doğacaktır. Ancak, o

zaman Türkiye emperyalizmin ve onun saldırgan askeri örgütü NATO'nun pençesinden kurtarılabilir, tam bağımsız bir ülke payesine ulaşabilir. Kazanılacak zaferin kalıcı olması, millî demokratik devrimin bütün yönleriyle, derinlemesine gerçekleştirilmesine bağlıdır. Millî sanayiine, bu arada millî savaş sanayiine sahip, iktisadi kaderini kendi eline almış, iç ve dış politikada tam bağımsız, bütün millî sınıf ve tabakaların kendi bağımsız örgütleriyle ve güçleri siyaset sahnesinde temsil edildikleri gerçekten demokratik Türkiye'nin kurulmasıyla emperyalizme ve NATO'ya karşı zafer, Türkiye halkının bilinçli ve örgütlü gücüne dayanılarak kazanılacaktır.

Milliciliğinden ve yurtseverliğinden şüphe edilemeyecek birçok çevrelerin, Türkiye'nin bugünkü durumuna ve güçler dengesine bakarak, bir çeşit umutsuzlukla, ABD emperyalizmi ve NATO'ya karşı daha esnek ve bazı noktalarda tavizci bir politikayı gerçekçilik saymaları, toplumumuzdaki devrimci mücadelelerin birikiminin ileri safhalarda gerçekleştireceği güç dengelerini, ortaya çıkaracağı durumları görememenin yarattığı yıldırganlıktan ileri gelmektedir. Türkiye'nin tam bağımsızlığına kavuşması ve gerçekten demokratik bir toplum durumuna ulaşması kolayca, yarın ulaşılacak bir hedef değildir. Millî demokratik devrim hedeflerinin eksiksiz gerçekleştiril-

mesi büyük mücadelelerden sonra mümkün olabilecektir. Bu mücadeleler içinde, bugünkü nisbeten elverişsiz mücadele koşulları, halkımızın bilinçli ve örgütlü ulusal güçler topluluğu durumuna yükselmesi oranında, yerini daha elverişli mücadele koşullarına bırakacaktır. Yurtseverlerin görevi, kendilerinin tasfiyesiyle sonuçlanacak tavizci tutumlarla, geçici ilerlemeler sağlamak değil, Türkiye'yi kesin ve kalıcı zafere götürecektir olan devrimci birikimi sağlamak için, anti-emperyalist mücadelelerin somut bir hedefi olarak halkımızın NATO'ya karşı bilincini geliştirmektir.

NATO, halkımızın düşmanıdır. NATO halkımızın emeğini sömüren iç ve dış soyguncu çetelerinin ergeç çökertilecek olan kalesidir. NATO, Mustafa Kemal'in haysiyetli milli kurtuluş ordusunun düşmanıdır. NATO halkımızın başının üstünde duran nükleer ölüm tehdididir. NATO barışın düşmanıdır. NATO bütün dünya halklarının düşmanıdır.

Kahrolsun emperyalizm, kahrolsun NATO!

Yaşasın Mustafa Kemal'in istiklâl-i tam, ilkesi için mücadele!

TURK SOLU - AYDINLIK

AYDINLIK
sosyalist dergi

11. Sayı çıktı

TIP'İ ÖRGÜT OLARAK DESTEKLEYECEĞİZ

MIHRİ BELLİ

NATO halkımızın düşmanıdır - Hikmet KIVILCIMLI: Sosyal strateji ve taktik - Aziz NESİN: Bugünkü Türk tiyatrosu üzerine sorular ve cevaplar - Marcuse bir devrimci midir? - Halk İştirakiyûn Fırkasının Birinci B. M. Meclisine mektubu

Abone : Yıllık 50, Altı aylık 25 lira.

ADRES : Süleyman Sırrı Sok. 2/12 Sıhhiye - Ankara

1. Türk Solu'nun Tükenmiş olan
CİLDİ ÇIKTI

Ödemeli isteyiniz. Fiyatı 50 TL.

2. Cilt tükenmek üzere. 35 TL.

Yayın organları hakkında bilgi sağlanır * Eskiz ve program hazırlanır
Objektif tavsiyelerde bulunulur * Tespit edilen programlar titizlikle yürütülür.

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no:1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

(Basın : 60927/165)

(Geçen sayıdan devam)

Liberalin durumu tamamen burjuva ahdısına dayanır. İnsanın bir birey olarak güç sahibi olduğunu sanır liberal. Hatta herkes kendi düşüncesini açıklayıp, «Ben pasif bir şe-

kilde direneceğim», dediği zaman bile amacının gerçekleşmeyeceğini görmez. Çünkü gerçekte, insanlar işbirliğinden kaçınmazlar, toplumun çalışması süredurmak zorundadır; ekinler biçilmeli, urbalar dikilmeli,

elektrik üretilmelidir, yoksa insan soyu yer yüzünden silinir gider. Ancak asalak bir sınıftan gelmiş liberali böyle bir yanıl-samaya düşürmüş olabilir. Bir işçi, bütün yaşayışının ekonomik işbirliğine dayandığını ve bu işbirliğinin de burjuva ekonomisi için de burjuvaca toplumsal ilişkilere insanı zorunlu kıldığını, yani bu toplumsal ilişkilerin hayat ve ölüm sorunlarını şu ya da bu ölçüde büyük burjuvazinin ellerine teslim ettiğini görür. Pasif direniş gerçek bir program değildir, sadece eski programı destekleyebilmek için bir özürdür. Bir insan ya burjuva ekonomisinde yerini alır, ya da ona karşı başkaldırır ve başka bir ekonomi kurmaya çalışır. Çözüm yolu olarak anarşiyi seçmek, yani toplumu yıkıp orman hayatına dönmek de bir başka yoldur. Oysa anarşi hiç bir şekilde çözüm yolu olamaz. Burjuva ekonomisinin tek gerçek karşıtı proleter ekonomisi, yani sosyalizmdir. Dolayısıyla, bir kimse ya burjuva ekonomisinde yerini alır, ya da proleter devrimcisi olur. Burjuva ekonomisinde pasif bir şekilde yer aldığı, sopayı kendisinin vurmadığını, topu kendisinin ateşlemediğini söyleyerek yapılan savunuyu bir savunuyu olmaktan uzaktır ve bir elebaşı çetesindeki bir hırsızdan, bir pezevenk bir orospudan nasıl daha iğrençse böyle bir savunuyu yapan kimse de öyle iğrençtir. Kirli işleri başkalarına yaptırmakta, sadece çıkarlara ortak olmaktadır. Burjuva pasifisti, gelmiş geçmiş bütün uygarlıklarda insanlığın en soysuz yerini işgal etmektedir belki de. O, aktöresinin evrimini sağlayan uygarlığın gelişmesiyle gülünç duruma düşen Protestan'dır; ama bu gülünçlük edindiği rahatlığı engellemez. Büyük burjuva işçiyi tek-melerken, o da işçinin başına çöker ve sesini çıkarmamasını salık verir.

Pasifizm, görünüşteki bütün ahlâki yanına rağmen, tıpkı Protestanlık gibi, aşırı bireyciliğin ve bencillik inancınıdır. Bu bencillik, burjuva pasifistin inancını savunularında görülür.

İlk savunmaya göre şiddet yanlıştır. Öldürmek ya da şiddete başvurmak «günah»-tır. Şiddete başvuran pasifist ruhunu iğrenç bir suçta buluşturmuş olur. Bu anlayışta, hiç bir pasifistin kendi ruhu kadar önemli değildir. İyi bir burjuva hanımının çok önemli bir toplumsal değer olan onuru için kaygı duyduğu gibi, pasifist de bu pek değerli ruhu için kaygılanır durur. Eğer ruhu eldeğmemiş ise, toplum onu azıcık olsun ırgalamaz. Burjuva günah kavramlarıyla öyle doludur ki, bir insanın salt kendi ruhuyla ve kendi kurtuluşuyla ilgilenmesinin bencillik olduğu aklına bile gelmez. Bir kimse herşeyden önce kendi canını kurtarmakta, bir pasifist her şeyden değerli ruhunun şiddetin ahlâki günahıyla lekelenmesini önlemekte haklı olabilir. Ama bu, pek iyi bildiğimiz burjuvazinin laissez-faire kuralını ve burjuvalığı ruhsal terimlerle ifade etmek değildir de nedir? Şeytan görsün yoksulların yüzünü demek değildir de nedir? Manevî bir laissez-faire'dir bu inanç, eğer bir eylem bir insanın ruhunu tehlikeye sokuyorsa, başkalarının yararına bile olsa o eylemde bulunmakla toplumun çıkarlarına

sosyalist literatürde terimler - kavramlar

İnsanlar, daha sınıfların ortaya çıktığı o ilk zamanlardan beri insanın tarafından sömürüsünün ve sınıf mücadelesinin ortadan kalkacağı bir toplum düzenini hayal etmişlerdir. Altın çağ diye adlandırdıkları ilkel komunal toplum çağı, insanların anılarında çok derin izler bırakmış, insanlar uzun zaman bir altın çağa dönüş özlemiyle yaşamışlardır.

Her çağda, filozoflar bütün kötülüklerin, maddî servetlerin toplum üyeleri arasında eşit olmayan bir şekilde paylaşılmasından ileri geldiğini görebilmişler, bunun için de ya maddî servetlerin eşit olarak paylaşılmasını ya da ortak mülkiyeti önermişlerdir.

Ama, gerek bu filozoflar, gerekse XIX. yüzyılda meseleye tüketim yönünden değil üretim yönünden bakılması, servetlerin herkese yetecek ölçüde artırılması gerektiğini kavrayan ütopyacı sosyalistler, üretiminin ve ekonominin kanunlarını bilimsel bir şekilde tahlil etmesini bilmiyorlardı. İyi niyetin, sanayii herkesin hizmetinde bir araç haline getirmeye yeteceğini, bunun da insanlığı mutlu kılacağını sanıyorlardı.

Yalnız büyük ütopyacıların şu katkısı olmuştur ki: bunlar, bilimin ve modern sanayinin ortaya koydukları muazzam üretici güçlerin ufak bir sömürücü tabakaya kâr sağlamak için değil, bütün toplumun maddî ihtiyaçlarının tatmininde kullanılması gerektiği fikrini ortaya atmışlardır.

Bu sorunları gerçek ve bilimsel bir şekilde açıklayan ve çözümleyen marksizm olmuştur. Marksizm bilimsel sosyalizmin teorisidir.

«Herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre», ilkesinin geçerli olduğu sosyalizmin temeli, üretim araçlarının sosyal mülkiyetidir. Bu, özel mülklerin özellikle büyük modern üretim araçlarının topluma devredilmesi ve bunların sosyal ihtiyaçların tatmini için kullanılması anlamına gelir. Sosyalizm sömürücülerin mülksüzleştirilmesidir.

Sosyal mülkiyet kapitalist ücret sisteminin ortadan kaldırır. Üretici güçlerin muazzam gelişmesiyle emeğin yarattığı değer fazlalığı kapitaliste düşmez, bütün topluma geri döner, ve toplum üyeleri arasında, verdikleri emeğe göre pay alma biçiminde ve o üyelere sağlanan çeşitli sosyal hizmetler biçiminde üleştirilir. Sosyalist düzenin birinci aşamasında, üretim henüz azami ölçüde

Sosyalist toplum

artmış olmadığı için tüketime bir sınırlama koymak gerekir. Bunun ölçüsü de emektir. Yani herkes emeğine göre alır. Emeğin yarattığı artı değer topluma döner ve üretimin genişletilmesi eğitimin ve öğretimin geliştirilmesi, toplum sağlığının korunması, millî savunma gibi sosyal ihtiyaçların karşılanması kullanılır. Demek ki emekçi bir kendisi ve ailesi için bir de toplum için çalışır. Elbette ki bu toplum için emek dolaylı olarak gene toplumun bireylerine döner ve yuttaşlarının daha yüksek bir yaşam düzeyine ulaşmasını sağlar. Demek ki sosyalist toplumda artı-değer iş gücü fiyatı, gerekli zaman kâr, sermaye gibi kavramlar anlamlarını yitirirler.

Sömürülen artı değer ve kâr olmadığına göre, sosyalizm, insanın insan tarafından sömürüsünün, bununla birlikte toplum içindeki antagonist sınıflarının ortadan kalkmasıdır.

Sınıfların ortadan kalkması sözünü elbette ki insanların yok olması anlamına anlamamalıdır. Sosyalist devrim sömüren sınıf olarak burjuvaziyi tasviye ettiği gibi sömürülen sınıf olarak proletaryayı da tasviye eder. Sosyalizm de proletarya yoktur. Aralarında ekonomik sınıf antagonizmaları olmayan sosyalist yurttaşlar vardır. Ve bir ilk aşamada köylü ve işçi sınıfları vardır. Bunlar da antagonist sınıflar değildir.

Sosyalizmde üretim araçları üretimi ile tüketim araçları üretimi ahenkli bir şekilde ayarlanır, yani sosyalist ekonomi, ekonominin ahenkli ve oranlı gelişmesi kanunu ile planlanır.

Ekonomi ahenkli bir şekilde gelişince harkes verdiği emeğin karşılığını aldığına ve böylelikle satın alma gücü azalmayıp yükseldiğine göre üretimin artması «fazla üretim» buhranlarına sebep olmaz; üretim artması emekçiliğin tüketimlerini arttırmalarıyla birlikte gider. Demek ki sosyalizmde ekonomik buhranlar olmayacaktır. Öyleyse emperyalizm ortadan kalkacak ve savaş nedenleri de kaybolacaktır.

AÇIKLAMA

Geçen sayımızda yayımlanan yazının başlığı «Emperyalizm» olacaktır. Düzeltir, özür dileriz.

ve şiddet

Christopher Caudwell

- yani Tanrı'nın amacına - hizmet edildiği i nancıdır. Bu, «İnsan iyilik için kötülük yapma malıdır.» kuralında billürleştirilmiştir.

Bu arada, bazı pasifistler başka bir savu nuya başvururlar. Kendi ruhlarıyla ilgilenmez ler de, başkalarının ruhlarını düşünürler. Pa sifizm, şiddet ve baskıyı durduracak tek yol dur. Şiddetten şiddet doğar, baskıdan ise bas kı. Bu görünüş ne dereceye kadar doğrudur? Burjuva yanılımasının sadece bir rasyonaliz asyonu değil midir?

Bugüne kadar hiç bir pasifist, direnmeden başeğışin şiddetle sonuçlandığı nedensel bağı açıklamamıştır. Bu belirgin yol gerçekten bö yle sonuçlanır, yani zorbaca buyruklara karşı konulmuyorsa, şiddet kullanmanın zaten ge reği yoktur. Aynı şekilde, eğer A, B'nin istedi ği her şeyi yerine getiriyorsa, B'nin şiddet kul lanması gereksizdir. Ama açıkça gözükme se bile, böyle bir hükmedici ilişkinin özünde şid det vardır. Her ne kadar kurbanın güçsüzlüğü ve üstün olanın korkunçluğu zor kullanılma masına yol açsa da, başeğme başeğmedir, zor balık da zorbalık. Bir avın tırnaklarının ol ması onu nasıl etoburların elinden kurtara mazsa, direnmemek de bu boyuneğışı önleye mez. Tek çare etoburları yoketmek, yani baş kalarının sırtından geçinen sınıfları ortadan kaldırmaktır.

Pasifistin iddiasında ancak şu gerçek vardır: Burjuva toplumsal ilişkileri içinde olan bir ülke bir göçebe aşireti gibi davra namaz. Burjuvalar, Timurlenk sömürsünün burjuva sömürsü kadar elverişli olmadığını farketmişlerdir. Bir ülkeye girip bütün şarap ları, güzel kadınları, altınları yağmalayıp gö türmek bir burjuvanın hiç işine gelmez. Güzel kadınlar yaşlanıp çirkinleşir, şarap içilir ve bi ter, altın süsten başka işe yaramaz. Böyle dav ranmak, bitip tükenmez bir kâr ve sürekli ege menlikle beslenen burjuva uygarlığı için Olü Deniz'de yetişmiş bir meyva yemek olurdu.

Burjuva uygarlığı burjuva şiddetinin elve rişli olduğunu farketmiştir. Burjuva şiddeti Timurlenk şiddetinden çok daha kurnaz ve daha az belirgindir. Yurda sadece güzel kadın ve altın değil, köle de getiren ve onları evler de, çiftliklerde ve madenlerde çalıştıran Roma şiddeti bu ikisinin arasında yer alır. Burjuva uygarlığı yağmacılığa ve köleciliğe dayanan toplumsal ilişkilerin değil, bunları yasaklayan toplumsal ilişkilerin burjuvalar için çok da ha kârlı olduğunu anlamıştır. Bu yüzden bur juvalar Avustralya, Amerika, Afrika ya da Hindistan gibi henüz burjuvalaşmamış yerle ri fethettiklerinde burjuva toplumsal ilişkile rini öne sürmüşlerdir. Özgürlük, insanın kendi kaderini saptaması ve demokrasi adına, bazan da bu adları hiç kullanmaksızın, burjuva özü nü, özel mülkiyeti, kâr için üretim araçlarına sahibolmayı ve onun gerekli önkoşulunu, yani pazarda bir ücret elde etmek için emeğini kul lanmak zorunda olan emekçiyi zorla ortaya atarlar. Bu bedava burjuva buluşu Timurlenk ve Krezüs'ün düşlerinin de ötesinde bir mad di zenginlik yaratmıştır.

Diyeceğim, pasifistlerin hayali gerçekleş seydi bile, burjuva şiddeti süreduracaktı. Ama aslında gerçekleşmeyecekti zaten. Bir burjuva baskı devleti kendi kâr kaynaklarının bir baş ka burjuva devleti tarafından zorbalıkla ele geçirilmesine, sahipolduğu bütün şiddet kaynaklarını kullanmaksızın nasıl başeğirdi. Kanlı bir şekilde yıkıma sürüklenen Faşizim ve Nazizm bunun kanıtlarıdır. Plânlı olmadı ğı için burjuva ekonomisi, reform yapmaktan çok kendi gürlüğünü kesecektir. Pasifizm, bur juva uygarlığının temelini teşkil eden toplum sal ilişkileri sona erdirecek olan bu umutsuz dayanağın dile getirilişidir.

Görüşlerimizi zorla gerçekleştirecek yü rekliliğe sahip miyiz? Görüşlerimizin doğru lukları hakkında bir güvencimiz (garanti) var mı? Tek gerçek güvence eylemdir, insanların yaşayışını tehlikeye atmasına rağmen, toplu mun maddi dayanağını evler, yollar, köprüler ve gemiler üstüne kurmak için inançlarımızı madde üzerine zorlayacak yürekliliğe sahibiz. Çünkü eylem ile oluşan kurumlarımız (teori) eylem içinde sınanmıştır. Yıkılsın köprüler, batsın, gemiler çöksün evler eğer yanılmıyor sak. Doğa'nın nedenselliğini (illiyet soruştur duk; eğer yanılıyorsak üstümüzde ispatlan sın bu yanılığımız.

Aynı şey toplumsal ilişkiler için de ge çerlidir. Bundan önce de köprüler yıkıldı, kültürler çürüyüp gitti, uygarlıklar çöktü; ama hiç bir zaman boş yere olmadı bütün bunlar. Her yanılığın bir şeyler öğrendik; Timurlenk toplumu da, köleci toplum da, feodal toplum da eylem içinde sınayı kaybet tiler. Ama bu gene de kısmi bir başarısızlık tı, çünkü en yeni köprü yapılırken en eskisinin çöküşünden nasıl ders alınırsa, öyle bir şey ler öğrendik her birinden. Ders hep aynı ol du; köprüdeki zayıflık efendi ile köle, toprak ağası ile toprak kölesi, burjuva ile proleter arasındaki hükmedici ilişki ve şiddetten ge liyordu.

Ama pasifist, bütün burjuva kuramcıları gibi, mutlak'a karşı uyusuk bir isteğin saptası içindedir. Bana, diye bağırır hepsi, «mutlak gerçeği, mutlak adaleti, gerçekliğin özellikle rini eylemle iç dışı olmaksızın, kolayca bula bileceğim pratik ölçütü verin. Her şeyi kuram (teori) içinde deneyip, bu doğrudur diyebile ceğim bir mantıklı tilsim, bir bilgelik taşı ve rin bana, şiddet yanlıştır, diye öyle bir ilke verin ki, bütün zorbaca eylemlerden kaçayım, ama haklı olduğumu da bileyim.» Oysa bula bildikleri tek mutlak, burjuva ekonomisinin ölçütüdür. Toplumsal eylemden uzak dur. Ölçütler yaratılır, bulunmaz.

İnsan eylemsiz yaşayamaz. Yere bıraktı ğım bir taşın bir toprak kaymasını boşata bileceği gibi, eylemde bulunmaktan kaçınmak da, işleri olurluna bırakmak da bir eyiende bulunmaktır. İnsan daima eylemde bulun duğuna göre, daima bir güç harcıyor, daima şeylerin durumunu ya değiştiriyor ya da ko ruyor demektir; yani daima ya devrimcidir, ya da tutucu. Varoluş, fizikî çevrenin ya da

öteki insanların üstünde bir güç uygulamasıdır. Oy kullansak da kullanmasak da, polise yardım etsek de etmesek de, iki kavgacının arasına girmesek de onları zorla ayırmaya çalışsak da birinden yana çıksak da, bir insa nı açlıktan ölmeye de terketssek ona el uzat sak da, insanları tek bir evren içinde bağla yan fizikî ve toplumsal ilişkiler dokusu yapı tığımız her şeyin başkalarını etkilemesini sağ lar. İnsan hiç bir zaman mutlak'a dayanmaz; bütün edimler (fiil) sonuçlarıyla bağıntılıdır, insanın ödevi bu bağıntıları bulmak ve ona göre davranmaktır. İnsan eylem ile ey lemsizlik arasında bir seçim yapamaz, ancak hayat ile ölüm arasında bir seçim yapabilir. «Niyetim kötü değildi», «iyiliği için yaptım», «Hiç bir emre karşı gelmedim», gibi bayatla mış özürlerle kendini başışlayamaz. Vahşile rin bile daha sağlıklı bir anlayışı vardır; bir köprü nasıl sağlamlığına göre değerlendirir se, onlar da olayları sonuçlarına göre de ğerlendirirler. Bu yüzden, insanın ödevi edim lerin (fiil) sonuçlarını bulup çıkarmaktır; yani toplumsal ilişkilerin yasalarını, tarihin itkilerini (sevki tabii), nedenlerini ve etkile rini ortaya çıkarmaktır.

Burada pasifiste Yunanistanı Perslerden mi, yoksa kızkardeşini bir sözde saldırgan dan mı kurtarmaya kalkışırın diye sorabiliriz. Modern toplum ferdi ve daha somut bir sorun ortaya atar. Pasifist, hangi şiddet bay rağı altında kendini kabul ettirecektir? Bur juva ilişkilerinin şiddeti mi, yoksa sadece bu ilişkilere karşı direnmek için değil, aynı zaman da onlara son vermek için başvuru şiddet mi? Burjuva toplumsal ilişkileri dayandıkları sömürü ve yoksun bırakma şiddetini her gün daha fazla ortaya koymaktadırlar, insanları gittikçe daha fazla vahşet ve baskıyla kemir mektedirler. Pasifist, eylemden kaçınmakla bu bayrağın altına sığınmış olur; her şeyi oldu ğu gibi ve gittikçe kötüleştikleri gibi kabul etme bayrağının, varlıkların yoksullar ü stünde gitgide arttırdığı şiddet ve zorbalık bayrağının. Böylece pasifist, giderek, yoksul luğu, mahrumiyeti, yapay fiyat düşmelerini, sanatsal ve bilimsel çürümeyi, faşizmi ve sa vaşın şiddetini yaratmış olur.

Ya da şey'leri ilerde olacakları gibi kabul eden devrimci orduya yazılabilir. Böyle yap arken de bir doğruluğu, bir kurumu ya da bir toplumsal ilişkiler düzenini ortadan kaldıran bir kimsenin, yerine daha iyisini getirmek zo runda olduğunu; bir köprüyü yıkan bir kimse nin, yetersiz de olsa, yerine daha iyisini yap mak zorunda olduğunu kabul etmiş olur. Bur juva toplumsal ilişkileri köleci toplumdakin den daha iyiydi belki de; devrimci onlardan daha iyi ne bulacaktır? Bulduktan sonra on ları nasıl ortaya koyacaktır? Çünkü insan kö rünün sadece plânını yapmakla kalmamalı; şiddet ve zor kullanarak, kayayı havaya uç uarak ve onu meydana getiren taşlar üstünde mekik dokuyarak köprüyü kurmasını da bil melidir.

Bu yazı, Coudwellin «Studies In A Dying Culture» adlı eserinden alınmıştır.

Mustafa Kemal

30 Ağustos zaferini anlatıyor

30 Ağustos
Türk Ulusunun ezilen dünya halkları adına
empedyalizme indirdiği ilk darbenin
zafer günüdür.
30 Ağustos yalnız Türkiye halkının değil,
dünyanın bütün ezilen
ve emperyalizmle savaşan
halklarının da zafer bayramıdır.
Kutlu olsun.

En karanlık, en bedbaht günlerimizde Meclisimizin sarp ve yalçın bir kaya gibi azim ve imanı talihin bu parlak inkişafına erişmek için, lâzım gelen imkânı daima mahfuz tuttu... Milletın mukadderatını doğrudan doğruya deruhte ederek yeis yerine ümit, perişanlık yerine intizam, tereddüt yerine azim ve iman koyan ve yokluktan koskoca bir varlık çıkaran Meclisimizin, civanmert ve kahraman ordularının başında bir asker sadakat ve itaatıyla emirlerinizi yerine getirmiş olduğundan dolayı, bir insan kalbinin nadiren duyabileceği bir memnuniyet içindeyim. Kalbim bu meseretle dolu olarak, pek aziz ve muhterem arkadaşlarımı, bütün dünyaya karşı temsil ettikleri hürriyet ve istiklâl fikrinin zaferinden dolayı tebrik ediyorum...

Cümleminizin hatırladığı ki, yirmibir gün yirmibir gece devam eden Sakarya Meydanı muharebesinin son günlerinde ordumuz düşmanın sol cenahına mukabil taarruza geçti ve bunun neticesi olmak üzere çok kuvvetli ve çok mücehhez olan Yunan ordusu mağluben ricata mecbur oldu ve ondan sonra tekrar kürsüye geldim, dedim ki:

Kararımız en son düşman neferini vatanımızdan kovuncaya kadar taarruza devam etmektir, düşmanı takip ve tayzik eylemektir...

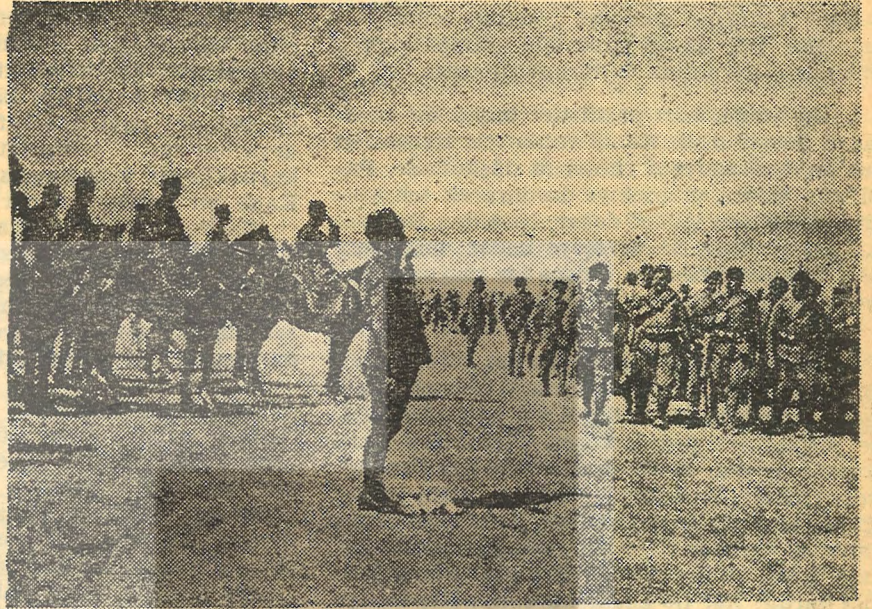
Fethi Beyefendi hazretlerini Londraya kadar göndermiştik... Fethi Beyin Londra'daki suret'i kabulü ve bilhassa o günlerde Mösyö Loid Corc'un parlamento kürsüsünde verdiği nutuk gösteriyordu ki, bütün bu teşebbüslerimiz makûs bir mahiyette telâkki edilmiştir... Zannettiler ki, ordumuz zayıftır Zannettiler ki ordumuz taarruz ve takip etmek değil, yerinde kıpırdamıyacak bir halde bulunuyor zannettiler ki, Meclisimiz ve Hükümetimiz zayıftır ve naümittir...

Fethi Beyefendi kanaatı katiyesini hükümete bir raporla bildirdi ve dedi ki: «Maksadı milliyemizin istihali, ancak faalyeti askeriye ile kabil olabilecektir. Başka tetkike, başka tefsire mahal yoktur...»

Artık anılmıştı ki, harekâtı askeriye bir zaruret haline geldi. Bunun üzerine başkumandanlık, teşebbüsâtı müslihane ve siyasiye icabı olarak, fiile koymağı tehir ettiği taarruz kararını fiilen mevkii tabbika vaz'a ve taarruzu icraya karar verdi...

26 Ağustos günü cereyan eden harekâtı taarruziyeyi suhuletle ihata etmek için arzu ederseniz o tarihteki düşman ordusunun vaziyetini birkaç kelime ile ifade edeyim. Dört ilâ beş fırkadan ibaret olan Yunan kuvveti Afyonkarahisar'ında bulunuyordu. Afyonkarahisarın şarkında ve cenubunda olmak üzere takriben 90 ilâ 100 kilometrelik bir hat üzerinde tahkimat yapılmıştı. Fakat; bu tahkimat, efendiler, alelâde değildi. Yunanlılar bir seneye mütemediyen askerleri ve ahaliyi istihdam etmek suretiyle çalışmışlar ve fennin bilcümle vesaitini orada tatbik etmişlerdi. Dediğim hat birçok kuvvetli nikati istinadiyeyi ve derinliğine tahkimatı, hututu müdafaayı ihtiva ediyordu. Yani bu mevzi tam manasıyla son zamanın bir kal'esi tevsim olunabilecek bir halde idi. Bundan başka düşmanın üç fırkadan mürekkep bir kuvveti de Eskişehirde ve

Gazi Mustafa Kemal (en önde at üzerinde) Büyük Taarruzdan önce Hıngın'da piyadelerin geçit resmini izliyor.

Seyitgazide bulunuyordu. Eskişehir ve Seyitgazi'nin şimali, şarkı ve cenubu da tıpkı Afyonkarahisarında olduğu gibi aynı vesaitle, aynı techizatla müstahkem ve mücehhez bir hale ifrağ edilmiş bulunuyordu. Bu iki grubun arasında da şimendiferle ve maşiyen sür'at ve suhuletle her tarafa gidebilecek halde Dökerde de düşmanın üç fırkadan mürekkep bir kuvveti vardı. Hülâsa düşman ordusu aslıyesi cenahlarını iki kaleye dayamış, orta yerinde kuvvetli bir ihtiyat gruba malik bir manzume halindeydi...

Biliyorsunuz ki, efendiler, Garp Cephesi denildiği zaman orada bizim iki ordumuz vardı, orada bizim diğer kuvvetlerimiz de vardı. Binaenaleyh; Birinci Ordu Afyonkarahisarın şarkında Akçaydan garba doğru Dumlupınar arasında bulunan düşman mevzii karşısında tahahşüdedecekti. Burada bittabi takviye edilmiş olan bu ordumuz, düşmanı mağlûp ederek, şimale atmak vazifesini aldı.

İkinci ordumuz - bu Akçaydan şimale doğru Pursuk vardır, biliyorsunuz, işte onun şimalinde Sakarya vardır - oraya kadar olan cepheye düşmana taarruz edecekti. Düşmanın Eskişehirde bulunan üç fırkası, Döker'de bulunan üç fırkası ve Afyonkarahisarın şarkında bulunan iki fırkası ki, ceman sekiz fırkayı kendi karşısında tesbit edecekti. Kocaeli mıntikasında bulunan kuvvetlerimiz dahi karşısında bulunan düşman kuvvetlerine taarruz edecek ve bu kuvvetlerin cenuba inmesine mümanaat edecekti. Menderes havalisinde bir süvari fırkası olmak üzere kuvvetlerimiz vardı. Bunlar da cenuptan şimale doğru öndeki düşmana taarruz edecek ve o kuvvanın netice, i katiye yerine gelmesine mani olacak ve aynı zamanda düşmanın İzmirde olan hututu muvasalatını kat edecekti.

İşte bu nikati esasiye üzerine bütün tedabir ve tertibat yapılmış ve hazırlık ikmal edilmiş olduğu halde 26 Ağustos günü taarruz başlamıştır.

Bu mevziin kıymeti tedavüyesini en son tetkik eden bir İngiliz erkânıharbinin verdiği raporda, eğer Türkler bu mevzii dört, beş ayda işgal ederlerse, bir günde iskat ettik-

lerin iiddia edebilirler. Fakat Türklere bu mevzii iskat etmek için üç dört ay değil, bir gün değil, yalnız bir saat kâfi gelmişti. Saat altıda Tınaztepeye hücum vaziyetinde, hücum mesafesine yaklaşmış bulunan piyadelerimiz öndeki tel örgüleri kesmeğe ve bertaraf etmeğe lüzum görmiyerek; ayağını kaldırdı ve tel örgüsünden bacağını aşarak atladı ve orada bulunan Yunan neferlerini süngüleriyle tamamen tepeledikten sonra, Tınaztepe'yi işgal etti... Ve ben bu manzarayı seyrederken bir suale cevap vermeyi hatırladım. Bu tel örgüsünü nasıl geçebilirsiniz diyorlardı. Oradakilerine dedim ki: İşte böyle ayağını kaldırıp ve geçerler. Bunu müteakip efendiler; saat dokuzda Belen tepe düştü ve onu müteakip Kalecik Sivrisi düştü...

Diğer cepheelerde, Afyon'un Şarkındaki düşman mevziine de kuvvetlerimiz taarruz etmiştir ve orada bulunan düşman kuvvetlerini cenuba gidip muavenet etmekten menetmeğe muvaffak olmuştur. Onun daha şimalinde düşman için fevkalâde haizi ehemmiyet olan Kazağan namında kuvvetli bir mevzii müstahkem vardı. Oraya bizim bir fıkramız taarruz etti ve orasını aldı. Fakat düşman bu noktaya çok ehemmiyet verdiği için kıtaatını tekrar takviye etti. Mukabil taarruz yaptı ve bizim fıkrayı oradan attı. Fakat aynı fıkra tekrar şiddetle taarruz ederek aynı mevzii bir daha zaptetti. Bunun daha şimalinde hareket eden bir süvari firkamız vardı; bu da Döker istikameti umumiyesinde yürüdü, her önüne tesadüf eden düşmana taarruz etti ve bu sayede Döker civarında bulunan üç fırka ihtiyat kuvveti yerinden kıpırdıyamadı. Bunun daha şimalinde Seyitgazi'ye yakın Hüseyinpaşa mıntikası vardır. O mıntikada bulunan düşman kuvvetlerine taarruz eden kıtamız, aynı zamanda Eskişehir şark cephesine taarruz eden kıtamız düşmanın üç fırkasını tesbite muvaffak olmuştur. Ve bu taarruz eden kuvvetlerimiz oradaki düşmana nazaran; dörtte bir nisbetindeydi.

27 Ağustos sabahı 1310 rakımlı tepeye karşı doğrudan doğruya Dördüncü Kolordu Kumandanı Kemalettin Paşanın huzuyla

Kuzey İrlanda olaylarının gerçek yüzü

Büyük haber tröstlerinin «sahiplerinin sesi», uyarınca dünyaya inatla mezhep kavgaları olarak yaymak istedikleri Kuzey İrlanda'da yeniden başgösteren kanlı çatışmalar, aslında sınıf mücadelesi olarak nitelendirilmelidirler.

Ezilen ve sömürülen katolik halkın mücadelesi Kuzey İrlanda'da hâkim sınıflara ve onların arkasındaki (artık buyruğundakilere de söz geçiremeyen) asıl suçlulara, İngiltere'ye yönelmektedir. 1171'den bu yana adayı bütünüyle ellerinde tutan İngilizler, İrlanda halkının 1916 da başlayan bağımsızlık savaşı sonucu üstünlüklerinin bir bölümünden vazgeçmek zorunda kalınca, «böl ve hükmet» politikasına uygun olarak adayı ikiye ayırmışlardı: Güneyde merkezi Dublin olan İrlanda Cumhuriyeti ile daha önce çok sayıda protestan İngilizlerin yerleştiği Kuzey İrlanda. 1921'deki anlaşmalara göre Kuzey İrlanda, Birleşik Krallık içinde bölgesel hakları olan bir eyalet olacaktı. Endüstrisi ve ticareti İngiliz protestanlarının elindeki Kuzey İrlanda, İngiltere'nin yarı kolonilerinden biri olarak varlığını sürdürecekti.

Kuzey İrlanda halkının üçte biri iktisaden çok zayıf bir durumda bırakılan ka-

toliklerden bileşiktir. Görünüşte dinsel nedenlere dayanan, aslında İngiliz emperyalizminin bir sonucu olan sömürü düzeni, bu kitleyi Amerika'daki zenci halkın durumundan da kötü bir sefaletle sürüklemiştir. Bunun en etkin nedenlerinden biri de demokrasinin beşiği (!) İngiltere'ye bağlı bir eyalette fakir halkın oy kullanma hakkının hâkim sınıfların çıkarına uygun olarak çok kısıtlanmış oluşudur. Bölge ve il meclislerinin yöneticilerin seçiminde oy hakkı gelire ve varlık durumuna bağlanmıştır. Öyle ki, bir patron 30 oy hakkına sahip olabilmekte, fakir halka ise oy hakkı tanınmamaktadır.

Bu durum, halkın büyük bir bölümünün katolik olduğu kesimlerde bile endüstri ve ticareti ellerinde tutan protestanların bu güçlerinin örgütlerde de yansımaları sağlanmakta, sınıflar arasındaki çelişkiler perçinlenmekte ve derinleşmektedirler.

Katolikler arasında işsizlik Kuzey İrlanda'nın birçok bölgelerinde yüzde 25'i bulmakta, büyük bir çoğunluk sosyal hizmetlerden yoksun bırakılmaktadır.

İngiltere bu yarı kolonisinde köklü değişimlere girişmekten kaçınarak ayırım politikasını sürdürmekte, durumun gittikçe tehlikelileşmesinde baş sorumluluğu taşı-

maktadır. Kuzey İrlanda'daki hâkim sınıflar kontrolünden çıktıkça da duruma pek şaşırması görünmektedir.

Temel çelişkilere değinmeyip, olayları dinsel nedenlere indirgeme yoluna kayan ve politik çözümlerin kısır döngüsünden kurtulamayan Kuzey İrlanda başbakanı Chichester - Clark'ın da O'Neill gibi kendi partisindeki ayrılıklardan ötürü yakın bir zamanda çekilmesi, çatışmanın daha da sertleşmesi beklenmektedir.

Kuzey İrlanda'nın sömürülen kitlelerinden doğan halk hareketi bu arada gittikçe yaygınlaşmakta, 1916 da örgütledikleri ordularla bağımsızlık savaşına katılan işçi sendikaları karşı saflardaki aldatılmış emekçileri de kendi aralarına katılmaya çağırmakta, bilinçlenmeyi hızlandırmaktadırlar.

Son olarak 12 Ağustos'da Londonderry'de alevlenen çatışmalardan üç gün sonra İngiltere'nin toplamı altı bin kişiyi bulan birliklerle müdahalesi, Kuzey İrlanda'nın sömürler sınıfının mücadeleyi sürdürmek zorunda kalacağını göstermektedir. Emperyalizmin kendi sahasında açık bir yenilgiyi kabullenmesi kolay olmayacaktır.

Osman Okkan

çeyet mahirane bir taarruz tertip olundu ve bunun neticesi olmak üzere, 1310 rakımlı Erkmen tepesi düşmandan alındı ve buradaki düşman mağlup ve perişan bir şekilde şimale ve şimali garbiye doğru atıldı. Bu suretle Kalecik Sivrisinden Tınaztepeye kadar olan iki kilometrelik bir gedik açılmış bulunuyordu.

Düşman cephesi buradan yayılmıştır. Bunun müteakip, bu gedikten geçerek düşmanı bırakmamak ve tekrar taarruz etmek üzere hareket olundu. Aynı zamanda diğer düşman mevzilerine karşı da tevcih edilmiş olan taarruzlar teddid olundu ve bu netice ile artık düşman tarafından hututu müstahkemesinin emriyle muhafaza edilememesi vaziyeti husule zelmışti. Filhakika biraz sonra yekdiğerine müteakip Tınaztepenin garbında bulunan mevazi dahi birer birer sukut etmeğe başlamıştı ve Kaleciksivrisi cephesi dahi sukut etti. Gerek bu vaziyette, gerek Afyonkarahisar'ın şarkına tevcih edilen taarruzların tesirinden orada bulunan düşman fırkaları dahi mevzilerini terkederek garbe ve garbi şimaliye doğru çekilmeye mecbur olmuşlardı. 27 Ağustos günü öğleden sonra saat beşte sekizinci firmamız muafferden Afyonkarahisar'ına girdi. O gün düşmanın mühim kuvvetleri mevkii müstahkemen atıldı ve artık açık sahra muharebesine mecbur edildi.

Binaenaleyh; düşmanı bu mevzide dahi mağlup etmek için, cenupta bulunan Birinci Ordu düşmanı sol cenahtan kavriyarak, İzmir'e gitmekten men edecek surette taarruz edecekti. İkinci Ordu şarktan düşmanı kavriyarak, şimale, Kütahya üzerine gitmesine münaaat edecek surette taarruz edecekti. Artık ileriye geçmiş olan süvari kolordumuz da düşman kuvvetinin tamamen arkasında icrai faaliyet edecekti.

Süvarilerimiz tamamen düşman kıtaatının gerilerinde olmak üzere, hareket ediyordu. Meselâ; Olucakta ve Başkilisede bazeñ piyade gibi ateş muharebesi yaptı ve fakat; ekseriya kılıcını çekti ve dörtlü düşman saf-ları içerisine girdi. Arkadaşlar! Süvarilerimizin burada gösterdiği hamaset tasavvurun tevkindedir ve gayri kabili takdirdir. Henüz muharebeye girmemiş taze düşman fırkalarını görür görmez süvarilerimiz tahammül ede-

miyorlardı, bunları tefkif etmeğe imkân yoktu ve derhal kılıcını çekiyor ve düşmanın içerisine dalyorlardı ve hakikaten; bu kahramanlık sayesinde garbe çekilmek isteyen düşman kıtaatı durmağa ve vaziyet almağa mecbur edildi ve o esnada bir taraftan piyadelerimiz ve topçularımız yetişti ve düşmanı tekrar muharebeye mecbur ettik. 28 Ağustos günü, bu dediğim muhtelif muharebelerle geçti.

Binaenaleyh; artık yapılacak şey düşman kuvvayı külliyesini İzmir'e çekilmekten, şimale ve hiçbir yere gitmekten menetmek lazımdı. Bunun için verilen emre göre, Birinci Ordu tekmil kıtaatıyla garbe teveccüh edecek, düşmandan evvel Dumlupınar mevzisini tutacak ve garbe çekilmek isteyen düşmana taarruz edecek idi. İkinci Ordu keza, şimalden aynı düşmana taarruz etmek üzere ilerleyecek ve süvari fırkaları Murat dağı ile Kütahya, Gediz şosesi muntkasına toplanacak, düşmanın şimali garbiye çekilmesine mani olmak vazifesine devam edecekti. Döker istikametinde icrai faaliyet etmekte olan süvari firmamız söylemiştim. O da Altıntaşta celbolundu, diğer cephelerde, Eskişehir ve sair yerlerde bütün kıtaat verilen vazifenin ifasına devam edeceklerdi. Yani taarruzlarına devam ederek düşmanı tesbit edilecekti.

29 Ağustosta Birinci Ordu Olucak, Hamurköy, Çalköyü, Aslıhanlar üzerinden Dumlupınara gitmek isteyen 5 düşman fırkasına temas etti ve cenuptan taarruza başladı. Dumlupınar şarkında Kızılcaköy'den Murat dağı üzerinde, Hasandede istikametine giden firmamız da düşmanın Aslıhanlara gelmiş olan iki fırkasına tesadüf etti ve derhal bu iki fırkaya tarruz etti. Bunun üzerine düşmanın Dumlupınar yolu seddedilmiş oldu. İkinci Ordu da artık muharebe temasına gelmişti. Ağustosun 29'uncu günü bu harekâta devam ile geçti.

30 Ağustosta vaziyet şöyle idi: Artık düşmanın beş fırkası Dumlupınara gitmekten men edilmişti. Kütahya istikametinde şimale gitmekten de men edilmişti. Yalnız kendisi için, bir noktayı necat kalmıştı ki, o da Murat dağı şimalindeki Kızıltaş deresiydi. Bu dere ve bu derenin içi sarp patikalara malik bulunuyordu. Yani hareket müşkül idi ve

bunun da karşısında süvari Kolordumuz bulunuyordu. Binaenaleyh; düşmanın beş fırkası artık tamamen ihata edilmişti.

Ağustosun 30'uncu günü bu ihata hareketini kat'i bir semere ile ikmal etmiş olmak için, muharebatı yakından temaşa ve sevki idare etmek, muvafık görüldü. Bunun üzerine Erkânıharbiye-i Umumiye Reisimiz Paşa Hazretleri bizzat şimale, İkinci Ordu cihetine ve süvari Kolordusu nezdine gitti. Ben de aynı zamanda cenupta Birinci ordu nezdine gittim. Birinci Ordu karargâhında vaziyeti icap edenlere izah ettim ve tekmil bütün kıtaatı seri bir taarruza teşvik ettim ve oradan da Dördüncü Kolordu Kumandanının yanına gittim. Vaziyet o kadar cazip idi ki daha ileriye kadar gitmekten men'i nefis edemedim. Çal köyü yakınına bir yere gittim. Burası düşmanın mevzi almak üzere bulunduğu bir yer idi. Oradan müşahade göre; Uşak'a dönen düşman kuvvetleri doğrudan doğruya Yunan Başkumandanı Trikopis'in tahti emrinde olarak, Çalköy garbında Aydemir - Adatepe - Ağaçköy mevkilerinin teşkil ettiği bir daire halinde idi ve arkasını da Kızıltaş deresine vermiş idi. Birinci Ordu kıtaatı da bu daireyi şarktan ve cenuptan sarmış bulunuyordu. İkinci Ordu; şimalden Çalköyü, Kırpınar ve onun daha garbindan sarmış bulunuyordu ve süvarilerimize dahi oradan bu ihata hareketi vücuda getirmiş olan kıtalarla beraber sıkıştırma ameliyesi emrolundu ve artık hiçbir şeyden içtinaba lüzum kalmamış idi. Tekmil topçuların mümkün olduğu kadar yakından ve hatta; açık mevziden ateş etmelerini emrettim. Ve filvakika öğleden sonra bu düşman ateşten bir daire içine alınmıştı ve gözlerimle gördüm ki düşman, şakınlık alaimi izhar ediyordu. Şimale, şarka, garba, cenuba baş vuruyorlardı. Her taraf ateş ile kapanmış idi, aynı zamanda piyadelerimiz ateşten sarfınazar ederek, süngülerini taktı ve bir an evvel düşman mevzilerine girmek için saldırdılar.

Bu son vaziyetten ikibuçuk saat sonra süngülerimiz düşman göğsüne girmiş ve mesele halledilmiş bulunuyordu.

(4 Ekim 1922'de BMM'ndeki konuşmadan alınmıştır.)

Devrimci TİP Haberleri proleter sosyalizminin yeni silâhıdır

Devrimci eylem daha neleri ilizlendirecek bağrından acaba?.. Yol boyu kim bilir daha hangi silâhları omuzlayacağız birlikte! Türk Solu, sonra Aydınlık ve de İşçi - Köylü, şimdi de «Devrimci TİP Haberleri».

Emperyalizme karşı, onun yurt içinde ittifak kurduğu bütün gerici unsurlara karşı ve emperyalizmin sosyalizm içindeki kolu demek olan oportünizme karşı yürütülen bilinçli mücadele, zorunlu olarak, proleter sosyalistlerini savaş alanlarını planlamaya ve düşmanın niteliğine ve etkinliğine göre yeni mücadele araçları yaratmaya zorlamaktadır. Devrimci TİP Haberleri parti içinde oportünizme karşı yürütülen mücadelenin silâhı olacaktır.

Bugün TİP içinde, yönetici kadroların oportünizmi karşısında genel bir bırakılma eğilimi vardır. Bu gerçekten yaygın bir potansiyeldir. Ve proleter sosyalistleri tarafından bilimsel sosyalizmin ideolojik çizgisine oturtulması gereken, dağınık ve bu ölçüde de etkinliğinden çok şey yitiren bir direniştir. Bugün TİP üyelerinin çok büyük bir çoğunluğu, partinin bozuk yönetilmesinden yakınmakta, oportünizmin kendi çıkarı için gittikçe bulanırdığı kökensiz bir kör döğüşünü umutsuzca izlemektedir. İdeolojik tartışmalar ve bilinçleme çabaları, oportünistler tarafından parti üyelerine gereksiz ukalâlıklar olarak empoze edilmekte, bilimsel sosyalizmin parti içinde öğretilmesinden şiddetle kaçınılarak, aslında bütün bulanıklıkları kökünden silip süpürecek olan devrimci eğitim kesinlikle yasaklanmaktadır.

Bunun dışında, parti genel merkezi tarafından, sorumluluktan tamamen yoksun genelgeler yayınlanmakta, bilimsel sosyalizmi açıkça tahriften çekinmeyen bildiriler bizzat M. A. Aybar'ın imzasını taşımaktadır. Parti örgütünün türlü yerlerinde oportünizmin en açık belirtileri dile getirilmekte ve düzenlenen konferanslarda, bırakalım bilimsel sosyalizmin ilkelini, ahlâk kurallarını da aşan bir tahrifçilikle suçlamalar, polise göz kırpmalar ve her türlü oyunbazlıklar sahneye konmaktadır.

TİP içinde oportünizme karşı yürütülen mücadele bugün için gerekli birliğe ve örgütlenmeye ulaşamamıştır. Çeşitli illerde ve ilçelerde zaman zaman yükselen çıkışlar belirli bir disiplinden ve giderek ideolojik birlikten yoksundur. Yayınlanan devrimci bildiriler, irtibatlılıktan ötürü zaman zaman bazı ideolojik ve taktik ha-

talara düşmektedir. Devrimci TİP Haberleri, parti içinde oportünizmle mücadelenin merkezileşerek daha etkin, daha doğru bir planda yürütülmesini sağlamaya çalışacaktır.

TİP'nde mutlaka proleter sosyalizmi hakim kılınmalıdır. Devrimci teoriye sıkı sıkıya bağlı ve eylemlerini, devrimci teori ile gittikçe cihazlandırarak en aktif biçimde ortaya koyan bir TİP özlemi, Devrimci TİP Haberleri'nin açık hedefidir. Bilimsel sosyalizmin tavizsiz egemen olmadığı bir işçi sınıfı örgütü düşünülemez ve aksi yönde bir direnme işçi sınıfına ve millî kurtuluş hareketine ihanettir.

Devrimci TİP Haberleri, sayfalarını oportünizme baskılayan bütün devrimcilerle açık tutacaktır. Bütün devrimciler ve namuslu parti üyeleri devrimci TİP Haberlerinin birer militanı ve onun gerçek sahibidirler. Haber ve materyal göndererek, yazılar yazarak oportünizmle savaşı güçlendirmek bütün devrimcilerin başta gelen görevlerinden biridir.

Şu noktayı daha başlangıçta bir kere daha açıklamakta fayda vardır: proleter sosyalistlerinin amacı, oportünistlerin maksatlı kışkırtmalarının ve tahrif edici çabalarının aksine, devrimci ideolojik temele dayanan birliğin ve gerçek işçi sınıfı örgütünün kurulmasıdır. «Bölücülük, proleter sosyalizminden ayrılmak ona ihanet etmek demektir. Her kim proleter sosyalizmine karşı çıkıyorsa, her kim bilimsel sosyalizmin temeli üzerinde birliği baltalıyorsa, bölücü odur.» (1).

Hedefimiz, gerçek proletarya örgütüdür. Bilimsel sosyalizmin tavizsiz, pazarlıksız egemenliğidir.

Savaşımız açık, keşin ve güçlüdür.

Ve Devrimci TİP Haberleri yeni bir silâhıdır bu savaşın!

**KAHROLSUN SOSYALİZMİN İDEOLOJİK DÜŞMANLARI
YAŞASIN OPORTÜNİZMLE SAVAŞAN PROLETER SOSYALİSTLERİN BİRLİĞİ**

YAŞASIN PROLETARYANIN DEVRİMCİ İDEOLOJİSİ

YAŞASIN GERÇEKTEN DEVRİMCİ BİR TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ İÇİN SAVAŞANLAR

YAŞASIN TAM BAĞIMSIZ VE GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE!

Faruk Haksal

(1) Aydınlık, sayı: 10

Ereğli Demir Çelik işçileri direnmeğe kararlı

4600 Demir-Çelik işçisi, işbirlikçi iktidarın, çok haklı grevlerini ertelemesinden sonra, Amerikalı-işbirlikçi patronun sırtını dayadığı kuvveti daha iyi gördü; dostunu düşmanını daha iyi seçti; çelikleşti.

Demir-Çelik işçileri artık biliyor ki, karışlarında sadece Amerikalı işbirlikçi patron yoktur. Amerikalı-işbirlikçi patronun dayandığı kuvvetler vardır; bu kuvvetler, başta ABD emperyalizmi olmak üzere işbirlikçileri ve onların maşalarıdır.

4600 Demir-Çelik işçisi grevlerinin ertelenmesiyle bir şeyin daha bilincine erdiler Basını, örgütü, şahısları ile «sosyalist», geçinlerin çoğu, aslında kendilerinden değildir; onlar, kendilerinden gözüktüp nesnel olarak emperyalizme ve işbirlikçilerine hizmet eden gevezelerdir!

İşbirlikçi iktidar, işçilerin haklarını bir kalemde silmek pahasına, sırf Amerikalı-işbirlikçi patronunun kârdan zararını önlemek için çaba harcıyadursun, Ereğli Demir-Çelik işçileri sloganlarını tekrarlıyor:

— Bölünmeye hayır, işçilerin birliğine evet!

— İşbirlikçi iktidara selâm, greve devam!

TÜRK SOLU adına kendileriyle konuştuğumuz mahallî sendikacılar ve işçiler şunları söylediler:

— İşveren bizi parçalama taktiğini kesinlikle reddediyoruz. Erdemir işçisi bir bütündür. Bunu, fiiliyatta da gerçekleştirinceye kadar, uzlaşma çağrıları hangi kademedense gelirse gelsin bizden yüz bulamayacaktır. Haklarımızdan hiçbir şekilde fedakârlıkta bulunacak değiliz. Hükümet grevimizi erteledi. Bu bir şey ifade etmez. Yasalara göre bir grev Bakanlar Kurulu tarafından en fazla üç ay ertelenir. Erteleme süresi bu kadar uzatılrsa da sonunda tekrar greve gideceğiz... Erdemir işçisi artık uyanmıştır. Yasal haklarını söke söke alacak kadar güçlüdür... Grev süresince, gerçekten bizden olan basından, aydınlardan, gençlerden, işverenin uşağı olanların dışındaki bütün güçlerden destek gördük. Bu, azmimizi bileyen büyük bir etkendir. Sonuna kadar direneceğiz.

Erdemir işçileri cuma günü bir de toplantı yaptılar kendi aralarında... Grevin işbirlikçi iktidar tarafından ertelenişinden bu yana olayların gelişimini dikkatle gözden geçirdiler. Toplantıya katılan 2 binden fazla işçi özellikle işverenin kendilerini parçalama hususu üzerinde durdular. Hep beraber tekrar ant içtiler: Bölünmeyeceğiz!

Demir-Çelik işçilerinin greve gitmelerinin asıl nedeni olan «böl-yönet», halen fiili olarak çökmüş durumda. Amerikalı-işbirlikçi patronun şimdiye kadar Toplu İş Sözleşmeleri kapsamı dışında tuttuğu A-Personelinin 3/4'ü, grevin ertelenmesinden sonra kitle halinde sendikaya kaydoldular. Kısaca, işbirlikçi iktidarın çabası, suya düştü! Fiilen bir bütün haline gelen Demir-Çelik işçileri, her ne pahasına olursa olsun bunu kâğıt üstüne de geçirecekeler. Ne Amerikalı-işbirlikçi patronun provakasyonları, ne de işbirlikçi iktidarın uyutma çabaları direncini kıramıyacak işçilerin!

Yaşasın Erdemir işçileri!

Yaşasın işçilerin birliği için mücadele edenler!

Kahrolsun Amerikalı-işbirlikçi patron!

Devrimci mücadelenin yeni silâhı DEVRİMCİ TİP HABERLERİ

15 Eylülde çıkıyor.

Devrimci TİP Haberleri oportünizmle savaşan TİP içindeki proleter sosyalistlerinin mücadele kılavuzudur.

Abone ol - bul, tanıt ve yay.

Yıllık abone 6 TL. Fıatı 50 Kuruş.

ADRES : Divanyolu Cad. No. 85 Sultanahmet İstanbul. Tel. : 27 39 61.

TÜRK SOLU : Haftalık Gazete * Sahibi : Şerif Tekben * Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Bora Gözen * İdare Yeri, Yazışma ve Abone Adresi : Babıâli Cad. No. 29 İstanbul, Telefon : 27 39 61 * Ankara Temsilciliği : Ahmet Say * Dizgi Yüksel Baskı : Dilek Matbaası

İstanbul Dağıtımı : Fuat Büte, Ankara Caddesi No. 34, Tel: 27 89 49 * Anadolu Dağıtımı : GA - ME - DA * Yıllık Abonesi : Yurt İçi 40 TL., Avrupa uçak : 80 TL., Amerika uçak : 170 TL. * İlan : Santimi 20 TL., Yayın İlanları yüzde elli (% 50) indirimlidir.